

Årg 2 nr 4/2023

SHF

Svenska Hunduppfödareföreningen

*Rasspecial
terrier brasileiro*

- Exteriörbeskrivning
- Om de kunde tala
- Korsningsprojekt
- Vad är BSE?

SHF 2023

Ordförande:

Bengt-Åke Bogren
ordforande@svenskahunduppfoarforeningen.se

Vice ordförande:

Gertrud Hagström

Sekreterare:

My Wendel
sekreterare@svenskahunduppfoarforeningen.se

Kassör:

Lisbeth Andersson

Ledamöter:

Inger Hansson

Suppleanter:

Charlotte Laning Vrethammar
Britt-Marie Dornell
Fredrika Rönquist

Ansvarig utgivare:

Bengt-Åke Bogren

Redaktion:

Charlotte Laning Vrethammar
redaktor@svenskahunduppfoarforeningen.se
Monika Wahlstedt

Ammacentralen

Kerstin Norberg
ammacentralen@svenskahunduppfoarforeningen.se

Mentorskap

Gertrud Hagström
mentor@svenskahunduppfoarforeningen.se

Valberedning:

Annette Andersson
Annelie Damberg
Tommy Sundell
valberedning@svenskahunduppfoarforeningen.se

Vi bygger vår webbtidning tillsammans!

Vi är nyfikna på vad du som uppfödare och medlem är intresserad av att läsa om. Tipsa oss gärna!

- Vet du intressanta personer att intervjua?
- Har du skrivit en artikel för en rasklubbstidning i angelägen fråga som kan passa hos oss?
- Finns det någon aspekt av uppfödarlivet som behöver belysas mer?

Kort sagt - tidningen är vår, din och alla medlemmars. Passa på att tipsa och påverka.

Du når oss genom att maila till:
redaktor@svenskahunduppfoarforeningen.se

**Nästa nummer
utkommer i
mars 2024
Manusstopp 15/2**

ur innehållet

Exteriörbeskrivning	4	Prisutveckling på veterinärvård	23	Mentorer	31
Hundar från förr	14	Vad är BSE?	24	Raspresentation	32
Tänk om de kunde tala	16	Livskvalitet hos äldre	27	Julkort	40
Webinarium - korsningsprojekt	20	Statistik från Agria	30		

Information från ordförande

Nu slog vintern till i hela landet och jag tror att alla är nöjda med den snömängd vi fått. Det räcker nog till nu.

Tävlings- och utställningssäsongen går mot sitt slut. Årets sista utställning har precis avslutats, Stockholms Hundmässan. Detta år var det något mindre antal hundar anmälda i vissa raser. Vad detta beror på kan man ju fundera över. Det har blivit ganska dyrt att anmäla, övernatta, uppehåll och transporter. Många funderar säkert innan man beslutar sig för att anmäla som det ser ut nu!

Det var också lite annorlunda dekor och upplägg på finaltävlingarna i år. Inte lika mycket glamor som vi har vant oss vid! Besparingstider kanske? Man behöver nog också se över ljudnivån och en del annat under finalerna.

Ska bli spännande och se hur anmälningssiffrorna kommer att se ut för MY Dog i början på det nya året?

Våra webinarier som vi haft under året har varit mycket uppskattade med intressanta ämnen. Vi kommer under nästa år att återkomma med flera aktuella ämnen att föreläsa om. Se till att kolla på vår hemsida så du inte missar något. Du har väl också läst våra tidningar som ligger på hemsidan? Många intressanta och spännande artiklar om hundraser och aktuella händelser inom "hunderiet"!

Vi ser fram emot den nya centralstyrelsen och kommittéerna inom SKK som börjar arbeta efter nyår. Ett fortsatt gott samarbete hoppas vi på! Spännande att se hur de "nya kvastarna" ska sopa och vilka arbetsområden som kommer att prioriteras!

Spännande att också få läsa Agrias statistik om "blandraserna" som inte alls är friskare än rasrena hundar. Det visste vi ju redan eller i varje fall hoppades vi på det!

Hoppas du berättar för dina vänner om vår förening, så vi får ännu flera medlemmar, som gör att vi blir starkare i vårt arbete för alla seriösa uppfödare. Hoppas du uppskattar våra artiklar i tidningen och du är välkommen med synpunkter om våra artiklar och kom gärna med förslag om vad du vill läsa om.

En riktigt GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR från oss alla SHF!

Bengt-Åke Bogren

STYRELSEN KALLAR TILL ÅRSMÖTE TISDAG DEN 19 MARS KL 19:00

**FÖRANMÄLAN TILL ÅRSMÖTET SENAST TISDAG DEN 12 MARS:
SEKRETERARE@SVENSKAHUNDUPPFODARFORENINGEN.SE**

MÖTET BLIR DIGITALT OCH KOMMER ATT HÅLLAS I ZOOM. LÄNK TILL MÖTET SKICKAS UT NÅGRA DAGAR FÖRE. DAGORDNINGEN KOMMER ATT LÄGGAS UT PÅ HEMSIDANS MEDLEMSFLIK UNDER "NYHETER" SENAST DEN 12 MARS.

MOTIONER SKA VARA STYRELSEN TILLHANDA SENAST DEN 31 DECEMBER OCH SKICKAS TILL SEKRETERAREN PÅ OVANSTÅENDE ADRESS.

**VÄL MÖTT!
/SHF:S STYRELSE**

EXTERIÖRBESKRIVNING - femton minuter som gör nytta

- av *Monika Wahlstedt* för Svenska Hunduppfödareföreningen

En kulen lördag i oktober var det dags för exteriörbeskrivning i Rottweilerklubbens regi. Spindel i nätet var klubbens Veronica Nilsson (ledamot av rasklubbens huvudstyrelse, kontaktperson mot exteriör- och utställningsutskotten och sammankallande i utskottet för mentalitet, UfM). Det var på hennes gård Vallby, Enköping vi träffades, hundägare, beskrivare och funktionärer.

I bakgrunden fixade sambon Magnus med marktjänsten. Korvgrytan hölls puttrande och kaffet sinade aldrig. I samlingslokalens fanns försäljning av diverse hundartiklar och mycket plats för trivsamma samtal. Erfarenheter utbyttes och skratten bubblade i luften.

Beskrivare för dagen var Bo Wiberg och Yvonne Brink, båda exteriördomare med lång erfarenhet också inom bruksgrenarna. De är mycket erfarna exteriörbeskrivare. Därtill är dom mycket skickliga i att hantera hund och möter hundägare med värme och respekt vilket idag gav både erfarna och mindre erfarna en stor trygghet. Den här dagen beskrevs totalt tjugo hundar av raserna rottweiler, boxer, kelpie, schäfer, australian sheperd och malinois.

Utställning, bedömning eller beskrivning. Vad är vad?

Det är förvillande begrepp som ibland, av slarv, används synonymt. En exteriörbedömning görs enligt rasstandard på utställningar i SKK's, länsklubbs, specialklubbs eller rasklubbs regi innan konkurrensbedömningen tar vid. Men den kan också göras separat med en hund i taget vid särskilda arrangemang. Vid både utställning och bedömning erhålls kvalitetspris i relation till hur väl hunden uppfyller rasstandard. I SKK Hunddata noteras resultatet för både exteriörbedömning och utställning. Skriven kritik ges som speglar domarens uppfattning om hundens förtjänster och brister i löpande text.

Exteriörbeskrivning är något annat. Det är en mer detaljerad värdering av hundens förtjänster och brister i detalj. Avvikelsen från rasstandard noteras. Allt redovisas i ett protokoll som för raser i SBK:s och SSPK:s (Svenska Schnauzer Pinscherklubben) omfattar 104 punkter även om inte alla punkter är aktuella för alla raser. Hunden mäts på flera vis och rasproportioner beskrivs. Hundens rörelser värderas utifrån rasstandard, dvs tänkt funktion. I SKK Hunddata noteras att exteriörbeskrivningen är godkänd eller inte godkänd.

Mentaliteten granskas

Under en exteriörbeskrivning uppmärksammas hundens mentalitet. Uppförandet noteras om något avviker från det önskvärda i rasstandard. Därtill ser man hur hunden låter sig hanteras vid såväl tandvisning som mätning. En hund kan pga. sin mentalitet bedömas som icke godkänd på exteriörbeskrivning.

Mer om exteriörbeskrivning

Godkänd exteriörbeskrivning och mentaltest (MT) är krav för att erhålla titeln Korad. Korad, eller avelskorad som man också skrivs på SKK's webbsida (avsnittet Titlar och beteckningar) kan brukshundar eller hundar hörande till Svenska Schnauzer-Pinscherklubben bli. Ordet korad är ett svenskt ord som enligt synonymordböckerna betyder utvald, utsedd, utnämnd. Att vara korad är en eftersträvansvärd titel för både uppfödare och hundägare kan man tänka sig.

Exteriörbeskrivningar arrangeras av SBK centralt, i distrikt, lokal- eller rasklubbar inom SBK och sen har också Svenska Schnauzer-Pinscherklubben rätt att arrangera. Beskrivningarna kan ordnas som fristående arrangemang eller i anslutning till en utställning.

Ålder för exteriörbeskrivning är från 12 månader. Uppåt finns ingen åldersgräns. För hundar 12-17 månader registreras resultat endast hos SBK. Från 18 månader

Bo Wiberg var en av dagens beskrivare

registreras de i SKK Hunddata. En underkänd hund kan göra en ny beskrivning efter 6 vecko. Men även andra klubbar arrangerar exteriörbeskrivningar även om de då inte registreras i SKK hunddata.

Varför ska man exteriörbeskriva en hund?

Förutom att det är ett av de två kraven för att få titeln Korad finns fler anledningar att delta i beskrivningen. Som uppfödare får man ett underlag för sitt fortsatta avelsarbete och en utvärdering av det arbete man redan gjort. Ägaren av hunden får ökad kunskap om sin hunds exteriör och därmed funktion. Rasklubben får, med stöd i de detaljerade protokollen, en möjlighet att följa rasens utveckling över tid.

Exteriörbeskrivaren

En exteriörbeskrivare är antingen av SKK auktoriserad exteriördomare för rasen eller av SBK auktoriserad exteriörbeskrivare för rasen. SBK:s exteriörbeskrivare utbildas av exteriördomaren inom SKK. Det är rasklubben som anmäler lämpliga personer till utbildning på SKK.

Förutom medlemskap i den egna rasklubben och för exteriördomare i SKK behövs djup kynologisk kunskap och självklart god kännedom om rasens byggnad, funktion, rastypiska drag, mentalitet och rasstandard. Ett dokumenterat intresse för rasen och för dess utveckling ska finnas.

För exteriörbeskrivare liksom -domare finns etiska regler att förhålla sig till. Man får inte beskriva egen hund eller uppfödning. Inte heller hundar som det sista halvåret ägts, trimmats, vårdats eller visats av beskrivaren. Ytterligare avväganden om partiskhet skall också beaktas så att av beskrivningens trovärdighet inte ifrågasätts.

Vallby 14 oktober 2023

Bilarna började anlända strax före kl 10. Först ut var ett gäng med Rottweilers. Sekreterare kollade formalia och strax kunde första hunden möta beskrivare Bo Wiberg som också kollade att chipnummer.

Bo lotsade förarna med vänlig tydlighet och rörde sig med avvägda rörelser runt hund och förare. Han granskade helhet och proportioner ur alla perspektiv. Kände igenom hunden mer omsorgsfullt än vad som görs på utställning. Föraren uppmanades att röra sig i cirkel och därefter fram och tillbaka för att rörelserna skulle synas.

Bo stannade upp lite nu och då och tog sig tid att berätta vad han just värderat. Att det ges möjlighet att samtala med beskrivaren och ägaren under bedömningen är värdefullt. Ägaren kan ställa frågor och få svar och beskrivaren kan motivera sin bedömning.

En beskrivning tog drygt 15 minuter. Det var med andra ord gott om tid att se förtjänster och brister. Bettet granskades noga och tandförluster noterades. Flera hundar hade med intyg om tandförlust. Det är sådant som kan hända aktiva hundar som hugger i sten eller tar en fight med ett galler.

Så togs mätstickan av trä fram. Den ser ut som ett större skjutmått. Mankhöjd, bröstdjup och kroppens längd mättes och proportionerna framstod än tydligare.

Beskrivningen avslutades med att Bo gav sin bild av hunden. Allt som oftast hördes: "Du har en fin och tillgänglig hund. Beskrivningen är godkänd!" Vid ett tillfälle under dagen utropade Bo: "Din hur har nu titeln korad?". Applåder bröt ut bland de som stod näst på tur att få sin hund beskriven. Så fick ägaren en kopia av protokollet. Protokollet skickas också till rasklubb och SBK därefter till SKK och hunddata. Där kommer det att synas med orden "exteriörbeskrivning – godkänd".

Två av dagens hundar blev inte godkända och vill deras ägare kan de anmäla sig till ny beskrivning efter sex veckor.

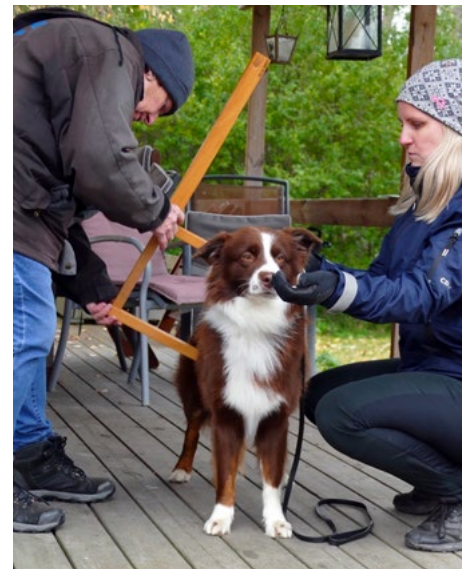
Yvonne Brink beskriver en aussie

Intervju med Yvonne Brink, exteriörbeskrivare

En av dagens beskrivare är Yvonne Brink. Jag fångar henne då hon just kommit in i efter avslutade beskrivningar. Mössan är ordentligt nedtryckt över huvudet. Snålblåsten riskerar ge den mest härdade hundmänniska ont i öronen. Varmkorven som Magnus serverar frusna funktionärer och beskrivare doftar förrädiskt.

Jag som för första gången ser en exteriörbeskrivning i SBK:s regi ber Yvonne berätta vad som är skillnaden på en beskrivning och bedömning. Yvonne berättar: "Exteriörbeskrivning är mer omfattande och har ca 100 parametrar avseende hur hunden ser ut. Hunden blir godkänd eller icke godkänd. Godkänd innebär att hunden motsvarar lägst "good". Vid en exteriörbedömning däremot, skrivs en vanlig kritik och prisvalör utdelas."

Yvonne berättar att intresset för exteriörbeskrivningar är relativt stort. Vissa saker har ändrats under den tid som hon varit aktiv. Förr gav beskrivarna till exempel ett kvalitetspris till hunden, men det är borttaget sedan länge.

Men hur blir man exteriörbeskrivare egentligen? Yvonne beskriver: ”Utöver kunskap om hund i allmänhet finns en utbildning som omfattar en helgkurs i anatomi med godkänd slutskrivning. Därefter följer två helger med utbildning i hur man mäter hunden, kontrollerar tänder och bitt, utbildning av att använda protokollet och jobba med protokollet mot hundens standard. Den sista helgen på utbildningen har man en snabb repetition och sedan är det skrivning och praktiskt prov.”

In i samlingsalen kommer två fikasugna hundägare som just fått sin aussie respektive kelpie beskrivna. Yvonne och jag flyttar oss en bit längre ner vid bordet för att jag ska kunna uppfatta svaren bättre. Jag vänder mig ånyo mot Yvonne: ”Jag förstår att du är en ofta anlita exteriörbeskrivare. Hur gör du för att förbereda dig inför en beskrivning?”

– Jag förbereder mig alltid och läser på standards för de bruksraser jag ska beskriva.

Jag undrar om man efterarbetar exteriörbeskrivningen på nåt vis. Går det till exempel någon rapport till klubbarna av något slag? Yvonne berättar att det som görs är att protokollen går till rasklubbarna, oftast via SBK + resultatlistan. SBK skickar sedan resultatlistan till SKK för registrering på hunddata. Protokollet är komplext och ger möjlighet att detaljerat beskriva variationen i exteriör. Finns det något om protokollet som särskilt borde berättas i en artikel? Yvonne klurar lite.

– Det vore bra att man betonar att det är en beskrivning av hela hunden, även de små delarna beskrivs. En liten del är också mentalt beskrivet och det är tillgänglighet, om hunden reagerar vid tandvisning och mätning.

Att de som fått sina hundar beskrivna har uppskattat det fördjupade pratet och resonemanget med beskrivarna har jag sett. Jag blir nyfiken på vilken nytta Yvonne tänker att uppfödare har av att få sina avelsdjur och valpkullar exteriörbeskrivna. Yvonne beskriver: ”Uppfödaren får en bra bild av hunden mot standard. Är den för tunn i benstommen, för ljusa ögon, snipig i nospartiet, bröstkorgen och dess form, bitt och tänder och testiklar och rörelser m.m., ja att se hela protokollet. Sen har ju rasklubbarna nytta av det också. De ser att hundarna har tänder och korrekt bitt. De ser hur dom är byggda mot standarden, rörelserna, svanshållning, ja allt på hunden.”

Idag har det beskrivits hundar i olika ålder. Ingen har varit yngre än 18 månader så all beskrivning som gjorts har blivit officiell. Några av hundarna var tonåriga i både kropp och själ. Så vad tycker Yvonne egentligen är den bästa åldern att få sin hund exteriörbeskriven?

– Jag menar att dom kan ju beskrivas redan från tolv månader och eftersom det är en beskrivning så går det bra att göra det tidigt. Man kan redan här se om det är stora avvikelser mot standarden, att tänderna finns och att hanarna har sina testiklar.

Jag funderar en stund på Yvannes svar. Hade själv tänkt annorlunda först, men inser att saker sitter på rätt plats så dags och vill jag som uppfödare tidigt veta om min hund är avelsmaterial så är ju förr desto bättre. Men säkert tänker människor olika om det här.

Yvonne skall strax skriva under resultatlistan som bekräftar dagens resultat och jag skyndar mig att ställa min sista fråga. Hur ser du själv helst att exteriörbeskrivningar utvecklas i framtiden? Hur ska de utformas, och

ska dom kanske till och med vara obligatoriska? Yvonne beskriver vilken källa av kunskap som exteriörbeskrivningarna är: ”Jag ser att exteriörbeskrivningen skulle vara ett bra komplement till andra delar av kontroller som görs på hundar idag. Det kanske är dags att komplettera grundmeriterna på våra raser i SBK med exteriörbeskrivningen. Allvarliga fel kan upptäckas tidigt vilket kan hjälpa både uppfödare och rasklubbens uppfödare-kommitté att finna vägar att lägga upp en åtgärdsplan. Exteriörbeskrivningen ger så mycket information eftersom hunden plockas sönder i alla dess beståndsdelar. Viktigt också att beskrivarna står med båda fötterna på jorden och att de behandlas med respekt. Exteriörbeskrivare är funktionärer som kommer att ha ett mycket viktigt uppdrag inom exteriördelen i framtiden, det är min förvisning.”

Yvones framtidsspaning får avrunda intervjun. Veronica från Rottweilerklubben räcker över protokollet som skall granskas och signeras. Jag tackar Yvonne och gläds åt att ha fått se skickliga exteriörbeskrivare i arbete.

Marina Boström med Zoe

Intervju med Marina Boström, uppfödare av schäfer

Med på exteriörbeskrivningen i Enköping är Marina Boström som föder upp schäfer under prefixet Team Marmic Dreams. På kenneln har hittills två kullar fötts. Jag möter Marina nedanför altanen där beskrivare Bo Wiberg nyss fick en vänlig slick på handen av Zoe, Marinas ståtliga schäfertik som just fått sin exteriör beskriven och godkänd.

Jag frågar Marina varför hon anmält till exteriörbeskrivningen. Marina berättar:

– Jag har ju ett intresse av att föda upp schäfrar med vad jag menar god exteriör och mentalitet. Ska jag beskriva mentaliteten jag vill nå så är det softa ”soffschäfrar” som både har av- och påknapp och som kan jobba. Jag är här med Zoe för jag intresserad att granska både om min tik avviker från rasstandard i något avseende och jag få hennes förtjänster beskrivna. Det har jag nytta av.

Vad har du för bakgrund inom hunderiet undrade jag och Marina berättar att hon har ett gediget hundintresse och har haft hund hela sitt liv. I hemmet har funnits såväl blandras som renras genom åren. En av blandraserna hade en del schäfer i sig och kanske det som ledde till att Marina köpte sin första renrasiga schäfer. Då hade hon hälsa och långt liv i fokus och hittade en tikvalp vars föräldrar höll måttet och där uppfödaren hade samma tankar som hon själv.

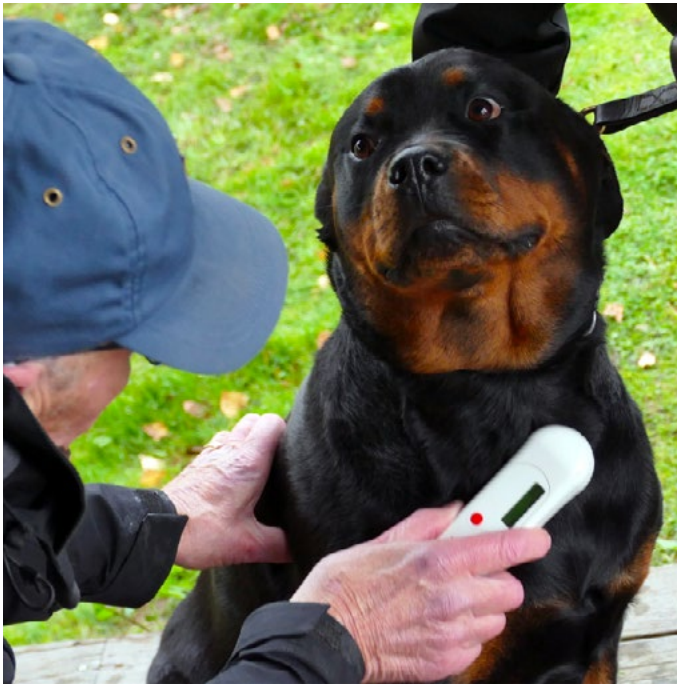
– Med den tiken började intresset för utställning, träning och MH och MT. Tiken gjorde bra ifrån sig och där och då vaknade nog uppfödarambitionerna, beskriver Marina.

Du reser med bil i två riktningar och så betalar du 200 kronor för beskrivningen. Vad tänker du om kostnaden?

– Jag tycker den är ok. Men jag kan förstå om man inte har råd om man har flera hundar.

Vad tänker du är lämplig ålder för att göra en exteriörbeskrivning? Marina tittar ner på Zoe som sitter lugnt vid hennes sida. Här är en schäfer med tydlig förmåga att koppla av även i nya sammanhang.

Marina tar till orda: Jag menar att dom bör ha växt färdigt

Bo Viberg påbörjar beskrivningen av en rottweiler

så, lite individuellt med andra ord men för schäfer borde det vara mellan två och tre års ålder.

I ena handen har Marina protokollet. Jag ber att få titta på det. Marina säger att det är skönt att ha det som bevis på Zoes goda exteriör. Hon berättar att hon upplevde stunden med beskrivaren som ett trevligt möte och att beskrivare Bo var bra på att svara på hennes frågor. Då Marina är erfaren hundägare och uppfödare var jag lite nyfiken om hon redan innan visste hur exteriörbeskrivningen skulle utfalla. Marina skrattar till: Nja, jag var lite oroligt faktiskt, för jag vet att Zoe ligger i överkant på höjd för rasen. Men det löste sig ju!

Finns det något i din och Zoes exteriörbeskrivning som var knepigt att visa eller utföra?

– Ja, beskrivaren ville att jag skulle springa fortare för att min schäfer skulle ta ut sitt fulla steg. Men på grund av skador så hade jag svårt att göra det, tyvärr.

Finns det något som en ovan ägare skulle kunna öva på eller tänka på i förväg? Marina funderar en stund medan Zoe lägger sig vid hennes sida.

– Det skulle nog vara att hunden kan hanteras av en annan person, eftersom man känner igenom hunden och kollar tänderna. Och så kan det vara bra att både ägare och hund är pigga, har rastats och att det är halsband och inte sele som gäller. Glöm inte din hunds papper.

Nu till det viktigaste. Vad har du lärt dig om Zoe idag och hur ska du förvalta din nya kunskap? Marina tittar ner på Zoe:

– Jag ska försöka matcha Zoe så att avkomman inte blir så hög. Men jag vet också att jag har en exteriört bra tik. Jag vill föda upp schäfrar med både bra mentalitet och exteriör. När det gäller höjd är jag för egen del inte så mycket för just standardhöjd utan tycker att proportionerna skall vara korrekta för goda rörelser, bra funktion och minskad skaderisk.

Ser du någon annan nytta av exteriörbeskrivningarna?

– Att rasklubben får en statistik över hur nära rasstandardens dagens schäfer ligger och så får de vetskap om vi som föder upp lyckas sträva mot rasstandard eller inte.

Jag förstår att du är engagerad uppfödare och att exteriörbedömningen är en viktig del i ditt fortsatta avelsarbete. Är det rent av så att exteriörbeskrivningen borde vara obligatorisk för en ras innan avelsdebut, dvs ett krav för registrering? Marina svarar snabbt.

– Jag tycker man ska göra det man kan för att få fram hundar som mår bra både kroppsligt och mentalt. Men, att ha ett tvång, nej! Det finns redan massa regler och olika åsikter i klubbar som man redan bråkar om, det räcker så bra.

Vi tackar Marina för att hon delade med sig av sina erfarenheter och tankar och gratulerar igen den vackra schäfertiken Zoe för sin godkända exteriörbeskrivning.

Lovisa Truedsson med Märta

Intervju med Lovisa Truedsson, matte till Märta

Vid ingången till samlingslokalen står Lovisa med sin glada rottweilertik Märta. Jag frågar om jag får ställa några frågor. Vi pratar vid medan Märta kärleksfullt puffar än på Lovisa, än nosar på mig.

Vem är Märta? undrar jag.

– Hon heter egentligen Deminas Winna och kallas för Märta.

Hur länge har du varit engagerad i rasen?

– Jag har haft rottweiler i 17år.

Jag undrar hur det kom sig att Lovisa anmälde Märta till exteriörbeskrivningen.

– Jag anmälde Märta för att förhoppningsvis få titeln korad på henne så småningom. Och för att utvärdera hennes uppfödarens avel och bidra till kunskap om rasen.

Ligger din uppfödare bakom att du är här idag?

– Nej, det är nog mest jag själv som vill bidra till utvärdering av min hund.

Nu efter att Märta har en godkänd exteriörbeskrivning, vad var roligast att få veta av Bo Wiberg som beskrev din hund? Lovisa tänker en stund och ler sen varmt när hon säger: Det var att min första hund Deminas Yunie även det en rottweiler och nu Märta är exakt lika stora på längd och höjd.

Märta

Upplevde du att något moment var klurigt eller svårt?

– Man kanske ska tänka på olika underlag beroende på väderlek när man ska visa hunden i rörelse. Så tror jag att uppvärmning före det momentet är bra.

Om du skulle komma med ett tips till någon som skall få sin hund exteriörbeskriven, vad skulle det vara?

– Att dom ska öva på hur man ställer upp och visar sin hund.

Jag tackar en strålande stolt Lovisa för att hon delar med sig och önskar Märta och henne lycka till i framtiden med det MT som nu skall till för att drömmen om korning skall besannas.

Exteriörprotokollet

Protokollet är gemensamt för SBK:s samtliga raser och kan därmed utan bekymmer bearbetas i dataprogrammet *LATHUNDEN*. Vid beskrivningen är det rasstandard för den ras som skall beskrivas som är grunden. Protokollet består av 103 positioner av vilka några är rasspecifika. De rasspecifika positionerna som inte är relevanta för den ras man beskriver eller de positioner som är utan anmärkning noteras med siffran 1.

Exteriörbeskrivning ur en rasklubbs perspektiv

Om exteriörbeskrivning finns mycket skrivet på klubbars hemsidor och i deras RAS. Många rasklubbar lägger sig vinn om att uppmuntra sina medlemmar att delta. Det

SBK EXTERIÖRBESKRIVNINGSPROTOKOLL 2009-09-09

Hundens namn				Född	Reg.nr		
Ras		ID.nr	Färg	Kön			
Ågarnamn, adr, tel							
1) Bett	2) Tand antal	2:1) Tand storlek	2:2) Tand saknas	3) Testikelstat.	4) Höjd	5) Längd	6) Bröstdjup
7) Sporrbeskr.		8) Svans					

		ngt - mkt 2 - 3 - 4	ngt - mkt 5 - 6 - 7			ngt - mkt 2 - 3 - 4	ngt - mkt 5 - 6 - 7			
		u.a. = 1	u.a. = 1			u.a. = 1	u.a. = 1			
HELHET	9	Helhetsintryck	Lätt/luftig	Tung/grov		58	Manke	Sänkt	Flat	
	10	Helhetsintryck	Lågställd	Högställd		59	Överlinje	Svank	Karp	
	11	Könsprägel	Maskulin tik	Feminin hane		60	Överlinje	Sluttande	Överbyggd	
	12	Benstomme	Tunn	Grov		61	Ländparti	Kort	Långt	
	13	Muskulatur	Otillräcklig	Överdriven						
	14	Huvud-kropp	Litet huvud	Stort huvud						
HUVUD	15	Stramh. huv-hals	Överflödigt			62	Kors	Kort	Långt	
	16	Skalle	Smal	Bred		63	Kors	Brant	Plant	
	17	Skalle	Kort	Lång		64	Svansansättning	Låg	Hög	
	18	Skalle	Djup			65	Svanslängd	Kort	Lång	
	19	Skalle/Välvning	Flat	Rund		66	Svanshållning	Rak	Kotfel (krok)	
	20	Kinder	Omarkerade	Markerade		67	Lärets bredd	Smalt		
	21	Nosparti längd	Långt	Kort		68	Knäinkel	Knapp	Övervinklad	
	22	Nosparti	Dåligt utfyllt under ögon			69	Hasvinkel	Knapp	Övervinklad	
	23	Nosparti djup	Grunt	Djupt		70	Benställning	Kohasig	Tåtrång	
	24	Nosparti bredd	Snipigt	Smalt		71	Has	Hög		
	25	Parallellitet	Konkav	Konvex		72	Sporrar	Benlösa	Saknas	
	26	Nosrygg	Konkav	Konvex		73	Tassar	Långa	Lösa	
	27	Läppar	Lösa	Läppficka						
	28	Pigment	Rosa	Grå		74	Bakifrån	Hastrång	Hasvid	
	29	Nostryffel	Pigmentförlust			75	Bakifrån	Kohasig	Tåtrång	
	30	Stop	Svagt mark.	Starkt mark.		76	Hasleder	Lösa		
	31	Stop, placering	Felaktigt			77	Spårvidd bak	Trång	Vid	
	32	Haka/underkäke	Svagt mark.	Starkt mark.		78	Spårvidd fram	Trång	Vid	
	33	Bettets bredd	Smalt	Brett		79	Fram	Flåtande	Paddlande	
	34	Ogonform	Runda	Sneda (smala)		80	Armbågar	Lösa		
	35	Ogonplacering	Brett	Tätt		81	Handlovar	Lösa		
	36	Ogonplacering	Djupt liggande	Utstående		82	Rörelser	Krabbgång	Passgång	
	37	Ogonfärg	Ljusa	Mörka		83	Kroppshållning	Framstupande		
	38	Undre ögonlock	Inåtrullat	Slappt		84	Rygg	Eftergivande	Karpande	
	39	Ogonstorlek	Små	Stora		85	Steglängd fram	Kort	Långt	
	40	Öronstorlek	Små	Stora		86	Steglängd bak	Kort	Långt	
	41	Öronplacering	Högt	Lågt ansatt		87	Svanshållning	Hög	In över ryggen	
	42	Öronplacering	Tätt	Brett		88	Svanshållning	Rullad	Rak	
	43	Öronställning	Lätta	Tunga		89	Svanshållning	Snedvriden		
	FRAMPARTI	44	Hals	Lång	Kort		90	Pälslängd	Kort	Lång
		45	Bröstkorg	Flat	Tunnformad		91	Pälskvalitet	Sträv	Mjuk
		46	Bröstkorg	Kort	Lång		92	Struktur	Vågig	Gles
		47	Skulderplac.	Framskjuten	Tillbakalagd		93	Underull	Saknas	Synlig
		48	Skuldervinkel	Brant	Övervinklad		94	Charbonnage	För lite	Överdrivet
		49	Överarmsvinkel	Brant	Övervinklad		95	Färg	Ljus (blek)	Grå
50		Överarmslängd	Kort	Lång		96	Färg	Rostig (brun)	Oren (sotig)	
51		Underarm	Bakåtböjd	Bockbent		97	Tanfärg	Ljus	Sotig	
52		Benställning	Fransysk	Tåtrång		98	Mask	Otillräcklig	Överdriven	
53		Benställning	Krokig	Trång		99	Tecken	Undertecknad	Övertecknad	
54		Armbågar	Inåtvridna	Utåtvridna		100	Vita tecken	Lite	Mycket	
55		Mellanhänder	Veka	Branta						
56		Mellanhänder	Överkotade							
57		Tassar	Långa	Lösa						
MENT	101	Tillgänglighet		Reserverad				Aggressiv		
	102	Tandvisning		Berörd				Ej hanterbar		
	103	Mätn./hant.		Berörd				Ej hanterbar		

Unghundsbeskrivning

Godkänd exteriör för korning Ej godkänd exteriör för korning

Diskvalificerande fel enl pos. nr. _____

Anmärkningar: _____

Ort & datum: _____

Beskrivare: _____

Exteriördomare / exteriörbeskrivare

Namnförtydligande: _____

FOTO: MARLENE LUNDMARK

gäller till exempel Dvärgschnauzerringen. Under 2023 arrangerade klubben fem exteriörbeskrivningar där totalt sex olika beskrivare involverades. På sin hemsida beskriver avelskommittén fördelarna med exteriörbeskrivningarna. Författare är Maria Landergård (styrelseledamot i SSPK och ledamot i Dvärgschnauzerringens avelskommitté).

Här några utdrag ur texten:

” ... rasklubben får hjälp att kartlägga en större del av en ras och inte bara de ca 7-10% som visas på utställning. Detta underlättar för bättre statistiskt underlag och dokumentation vid t.ex. de kommande RAS arbeten i klubbarna....”

”Det är en hjälp för din uppfödare, som genom att beskriva i första hand sina avelsdjur men även dess avkomor, mer konkret kan se hur man lyckats med sina intentioner.”

”Exteriörbeskrivningarna registreras i SKK:s ”Hunddata”. Det berättigar också till Valphänvisning i Dvärgschnauzerringen och den lägre avgiften vid valpregristrering på SKK.”

”... dvärgschnauzerringen började genomföra dessa ”beskrivningar” med protokoll, mer konsekvent när

man skulle sammanställa sitt RAS arbete 2020. Det blev också en väldigt uppskattad aktivitet när vi levde under coronapandemin, då som ersättning och komplement till de utställningar som ställdes in under denna tid. Under åren 2020 och 2021 arrangerade Dvärgschnauzerringens avelskommitté (AK) närmare 140 beskrivningar på sex olika platser spridda över landet och där flera kända domare och uppfödarp profiler tjänstgjorde som beskrivare.”

Vid en intervju med Maria Landergård berättar hon om andra fördelar med beskrivningarna. De är värdefulla för den enskilde hundägaren som inte har utställningsintresse. Där får dom lära känna sin hunds förtjänster och brister. Dessutom, fortsätter Maria, så kan man fånga upp en del förtjänstfulla hundar den här vägen för att sedan be dom ställa ut på officiella utställningar. Maria tipsar vidare om något som varit lyckosamt i Dvärgschnauzerringen. Många uppfödare har passat på att ha kennelträff samtidigt och ibland har man också kombinerat exteriörbeskrivningarna med ögonlysning till bra pris och på så vis slagit två flugor i en smäll.

Även icke bruksraser exteriörbeskrivs

Andra raser arbetar också med exteriörbeskrivningar med samma mål och syfte som bruksraserna med skillnaden att beskrivningarna inte registreras av SKK. Det görs hos ras- eller specialklubben. Protokollen är inte heller desamma som SBK:s protokoll. Här finns flera klubbar att lyfta och här kommer ett par nedslag i webbflödet.

Svenska Vorstehklubben organiserar alla hårlag av vorsteh, kleiner münsterländer och ungersk vizsla. De skriver på sin hemsida att när arbetet med exteriörbeskrivningar inleddes var klubbens raser väldigt ojämna både när det gäller anatomi och hårlag. Man hoppades att genom exteriörbeskrivning få ett instrument i avelsarbetet som skulle kunna påvisa såväl brister som förtjänster hos hundarna.

Själva exteriörbeskrivningen syftar till att bedöma hundens anatomiska förutsättningar och bruksdetaljer för att klara de påfrestningar som jakthundarna kan komma att utsättas för vid arbete. Man sammanfattade syftet i tre punkter. Man vill exteriörbeskriva för att:

- kartlägga och utvärdera rasernas utveckling.
- förvalta och bibehålla utmärkta rastyper och samtidigt värdera bruksegenskaperna
- ta fram standardiserade mätbara mått med sökbara data på exteriör som en hjälp i avelsarbetet

Man tror, skriver man vidare på hemsidan, att exteriörbeskrivningen kan fungera som ett komplement till utställningar och att de till och med kan ge en mer nyanserad bedömning av hundens exteriör kopplat till den uppgift och de påfrestningar som den kan komma att utsättas för vid arbete.

På klubbens sida kan man läsa att nyttan av exteriörbeskrivningarna är flera:

- avelsansvariga får genom dessa underlag som kan användas för att ta fram statistik
- uppfödare kan få hjälp med valet av avelsdjur
- uppfödare har nytta av exteriörprotokollet när man söker en täckhund till sin tik

Specialklubben för Västgotaspets beskriver på sin hemsida att klubben gjort exteriörbeskrivningar sedan 1977 som en viktig del arbetet med att förvalta rasens viktiga attribut för att inte förändra eller förädla den varken exteriört eller dess egenskaper. Man skriver:

”En ökad dokumentering av avelsresultaten är önskvärd, och ökat deltagande i avkommebedömningar uppmuntras. Det är angeläget att fler individer deltar. Exteriörbeskrivningsprotokollet är värdefullt i avelsarbetet för rasklubb och uppfödare som avkommebedömning, men också som ett verktyg när man väljer avelsdjur så att man inte dubblar och därmed förstärker fel, och att avelsdjuren kompletterar varandra på fler sätt än enligt stamtavlan. Det hjälper även uppfödare att se avelsvärdet i hundar som inte ställs ut.”

*SKK:s annonsplats för rashundar -
www.köpahund.se - har genomgått en rejäl
ansiktslyftning med flera nya funktioner.*

Vad är det bästa med sidan? Vad kan bli bättre?

*Hör gärna av dig till oss med synpunkter så sammanställer
vi dem och vidarebefordrar till SKK.*

Skicka dina synpunkter till:

ordforande@svenskahunduppfodarforeningen.se

Exteriörbeskrivning ett redskap för sund avel

Exteriör och funktion går hand i hand. God exteriör ger förutsättning till sund rörelse och god funktion och därmed minskar risken för ohälsa hos raserna. Exteriörbeskrivning i standardiserad form gör det enklare för klubbar att värderar rasens utveckling för att sätta in åtgärder i tid. Eller, som en rasklubb skriver rakt på sak, man vill inte utveckla man vill bevara funktion och exteriör.

Alla raser har nytta av exteriörbeskrivningar som uppföljning. Jag tror att vi inom kort kommer se fler detaljerade exteriörbeskrivningar i rasklubbarna. Kanske skulle det rent av kunna bli en samstämmighet i protokollets utförande så att de på sikt skulle kunna registreras av SKK. Kanske är det här en väg till en bredare uppföljning av hundaveln som dessutom skulle kunna motivera en alldeles vanlig valpköpare att en gång i livet få sin bästa vän granskad, för rasens bästa. En spaning i kristallkulan så god som någon.

Slutligen vill jag rikta ett stort tack till Yvonne Brink, Maria Landergård, Marina Boström och Lovisa Truedsson för att ni bidrog med ord och text. Tack också till de rasklubbar som på sina hemsidor så tydligt beskrivit ett gediget arbete med era exteriörbeskrivningar. Jag tipsar fler om att gå in på era sidor och ta del av arbete ni gör.

<https://vastgotaspets.se/aktiviteter/exteriorbeskrivning/>
[https://dvargschnauzer.se/breed/avelskommitt-n/
www.vorsteh.se](https://dvargschnauzer.se/breed/avelskommitt-n/www.vorsteh.se)
<https://brukshundklubben.se/avel-halsa/korning/>

Hundar från förr - foxtierrier

Har du gamla bilder på din ras som vi får publicera?

Skicka dem gärna till

redaktor@svenskahunduppfodarforeningen.se

(eftersom tidningen är digital behöver foton inte vara högupplösta)

Tänk om de kunde tala?

av *Monika Wahlstedt* för
Svenska Hunduppfödareföreningen

Hur vet man om hundarna i kenneln mår bra? Det skulle vara så lätt om dom kunde tala och berätta för oss. Vi tolkar deras signaler och ibland är det tydligt vad de behöver och vill men ibland mindre tydligt. Vi chansar när dom visar stress eller felbeteenden. Mer promenad. Mer umgänge. Variation i hundgården. Massage. Ny leksak. Ett mörgrben.

I en studentuppsats från SLU 2020 (Berikning för hundar i hundhem – en kombinerad litteratur- och enkätstudie av Johanna Stenfelt) gjordes en litteraturgenomgång om förutsättningar för hundars välmående och välfärd. Stenfelt benar i begreppen och beskriver att välfärd består av tre delar som samspelar. Biologisk välfärd – att vara frisk och att kunna lämna frisk avkomma efter sig. Känslomässig välfärd – att hunden upplever sig tillfreds. Behov som tillfredsställs – eller hundens förmåga att få utlopp för sina medfödda naturliga egenskaper. Dessa tre aspekter kommer i uttryck i fem friheter, fem förutsättningar för ett gott liv.

- Frihet från törst, hunger och undernäring - genom tillgång till färskt vatten och en diet som upprätthåller fullständig hälsa och kraft.
- Frihet från obehag - genom att tillhandahålla en

lämplig miljö som inkluderar skydd och en bekväm viloplats.

- Frihet från smärta, skada och sjukdom - genom förhindrande av detta, eller snabb diagnos och behandling.
- Frihet att uttrycka naturligt beteende - genom att tillhandahålla tillräckligt utrymme, rätt resurser och sällskap av djurets eget slag.
- Frihet från rädsla och stress - genom att säkra förutsättningar och behandlingar som undviker mentalt lidande.

Stenfelts arbete fokuserar på hundars liv i hundhem, hundstallar. I allra högsta grad är det applicerbart även på uppfödare. Förutom litteraturstudier baserades arbetet också på enkäter som synliggjorde vilka berikningar som användes mest och hur effektiva de var. Tidsbrist var alltid, visade studien, en mer begränsande faktor än ekonomin. Viktigt blir det då att verkligen använda berikning som ger bäst utfall för hunden.

Studentarbetet ville besvara flera olika frågeställningar men ett par av frågeställningarna kan anses vara angelägna även för uppfödare. Vilka former av berikning är mest effektiva i att sänka stress och öka välfärd? Vilka berikningar är både praktiskt ekonomiskt genomförbara i ett hundhem med många hundar och begränsade resurser?

Vad menas med berikning?

Stenfelt beskriver att berikning är något som syftar till att förbättra ett djurs miljö och då ofta utrymme så att djuret kan uttrycka fler av sina naturliga beteenden rörande, föda, miljö, sensorisk upplevelse, socialt eller kognitivt. Redan här ger Stenfelt oss uppfödare något handfast att hålla i. Hon ser i sin studie att berikning kan ske på slentrian, man fastnar i vissa former, för man brukar göra så men man glömmer andra former som hunden också behöver. Slentrian är motsatsen till berikning.

Matberikning

Gör att hundens naturliga behov av att söka upp, kämpa för och äta tillfredsställs på varierat vis.

Mataaktivitetsleksaker som fylls med mat eller godis ger hunden känslan av att behöva jobba för maten. Det ger en positiv upplevelse när maten väl kommer. Man kan säga att hunden får använda sin tid till något som den har nytta av vilket skulle kunna beskrivas som meningsfullt och som i studier visat minskar stress och stereotypa beteenden och skällande.

Matskålsberikning, det vill säga att man i hundens mat lägger till något som smakar och luktar annorlunda ger hunden möjlighet att undersöka, använda nos och smak och välja bort eller välja först. Det finns studier som visar att genom att lägga i annat än mat i skålen (ofarliga saker) så kommer hunden behöva vara betydligt mer aktiv för att hitta sin mat. Det ger engagemang och möjlighet till utforskning.

Miljöberikning

Miljöberikning ger hunden större chans att utföra sina naturliga beteenden. Då avser man oftast liggplatser,

bäddmaterial och möjlighet att gräva och få variation med saker eller föremål som går att hantera, undersöka och manipulera

Det ska finnas olika liggplatser så hunden kan variera sig. Det ska finnas överblick för att få kontroll och sammanhang. Då slipper hunden stå på bakbenen och spana över siktbarriärer mellan hundgårdar.

I studier har man sett att hundar i större omfattning väljer just upphöjda platser före att ligga på marken även om underlaget är mjukt. Dessutom kan hunden välja vilken plats som för tillfället ger bästa temperaturen. Olika material att bädda med svarar också mot naturliga behov att ordna sin sovplats. Variation ger hunden möjlighet att engagera sig.

Saker att undersöka och vara sysselsatt med

I studier har det visat sig att den vanligaste berikningen är att ge sin hund leksaker. Men effekten av den berikningen är minimal. Hundar tillmäter inte leksaker stort intresse om de inte används i interaktion med människa eller annan hund. För valpar är det en annan sak där leksaker ger möjlighet att utforska och träna sina tänder. Det finns studier som visar att naturliga utforskningsbeteenden ökar om man hänger upp leksaker en bit ovanför marken. Dvs man ändrar miljön så den behöver undersökas igen. Själva leksaken var då inte det som var i fokus utan miljöförändringen.

Utevistelse och motion

En av de berikningar som verkligen är stressreducerande är utevistelse och motion. Att få utforska nya miljöer, nya dofter ger stimulans. Här beskriver studentarbetet jämförelser mellan hundar i laboratoriemiljö som vistas inne hela tiden, hundar som har tillgång till rastgård och hundar som också får komma ut i nya miljöer och röra sig fritt.

Sensorisk berikning

Hundar liksom vi människor tar in omvärlden med våra sinnen. Vi mår bra av sinnesstimuli i avvägd mängd.

Stenfelt beskriver att stimuli med olika dofter hade påvisbara effekter på cortisolnivån och därmed stressnivå hos hundar i hundhem. Doften med mest lugnande inverkan har i en studie visat sig vara var lavendel, men även i viss utsträckning kamomill som också hade en tydligt lugnande effekt. Det mättes genom att hundarnas skällande jämfördes med omfattningen av skällande utan dofter. Däremot var doft av rosmarin och pepparmynt uppiggande effekt vilket visade sig i mer högljudda hundar.

I en annan studie fann man att vanilj, kokos, ingefära och valeriana hade lugnande effekt med minskad rörelse

och minskat skällande. I den studien var det tydligt att hundarna både vilade och sov mer med samtliga dofter, men att kokos och ingefära var de dofter som hade störst effekt på framför allt sömnen.

Studie har också visat att stimuli av bakgrundsmusik och ljud kan ha lugnande effekt på hund både som bakgrundsljud för att dölja andra ljud men också lugnande i sig. En studie som Stelfelt refererar till jämfördes effekten av en ljudbok med olika musikstilar. Man fann där att ljudboken hade bättre avkopplande effekt än musik och att hundar sov och vilade som mest under den tid de lyssnade på ljudboken, och spenderade samtidigt minst tid med att vanka av och an eller skälla.

Social berikning

Hunden välbefinnande påverkar till stor del av kontakt med människor. Stenfelt hänvisar till en studie som säger att så lite som en kvart med lek, träning, kelning eller att bara vara i sällskap med en människa påverkar hunden positivt avseende beteende, kroppshållning, hjärtfrekvens och kortisolnivåer.

Hundar mår bra av en hundkompis. Studier visar entydigt på att hundar mår bra av en artfrände. Hundar som lever med annan hundkompis har lägre stressnivåer och

beteendestörningar. Hundar som bor med en kamrat har visat sig sova upp till tre gånger så mycket som hundar som hålls ensamma. Antalet hundkompisar spelar mindre roll, så länge det finns någon hundkompis alls.

Kognitiv berikning

Att behöva tänka ut, lösa problem och vara lyckosam i det är något hundar behöver. I ett liv styrt av människa behöver vi se till att hunden får utlopp för det. Den här typen av berikning går att beskriva som problemlösningen och kan vara att lista ut hur man får ut godis ur en aktivitetsleksaker eller träna trix, lydriad och kommandon.

Vad kan en uppfödare ha för nytta av studien

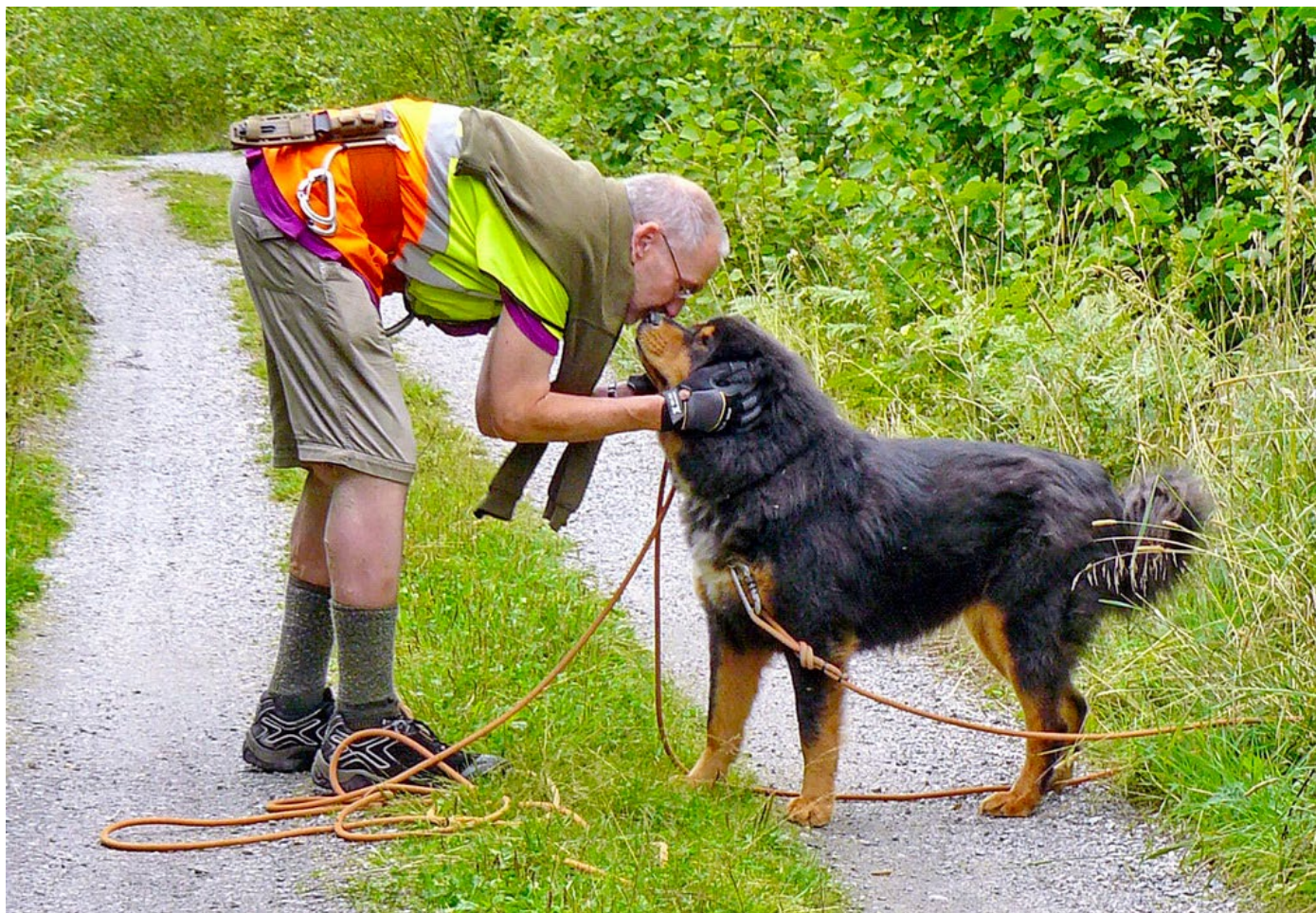
Studien är gjord med fokus på hundhem men vi kan anta att hundars behov är likartade oavsett om de befinner sig i kennel eller hundhem. I studien konstaterar man att tidsbrist är den begränsande faktorn när man planerar berikning och att det därför är viktigt att satsa på berikning som verkligen ger ett bra utfall för hunden. I den meningen torde uppfödare och hundägare i allmänhet ha samma begränsningar som hundhem.

Två frågeställningar lyftes i artikelns början som intressanta för uppfödare.

- Vilka former av berikning verkar vara mest effektiva i att sänka stress och öka välfärd? Där verkar födoberikning där hunden får jobba mer för att få i sig sin mat samt sensorisk berikning vara effektivast vid sidan om social berikning, dvs leva med en hundkamrat och få leva med människa.
- Vilka berikningar är både praktiskt ekonomiskt genomförbara i ett hundhem med många hundar och begränsade resurser? Även här blir svaret födoberikning, sensorisk berikning och möjlighet att leva med en annan hund och nära människa bli svaret.

Blir du nyfiken att läsa mer i detalj hittar du arbetet via den här länken:

https://stud.epsilon.slu.se/16096/7/stenfelt_j_200929.pdf

Sammanfattning av webinarie

27 november med Karin Brostam Berglund

Erfarenheter från ett korsningsprojekt

TEXT: CHARLOTTE LANING VRETHAMMAR

Tisdagen den 27 november genomförde Svenska Hunduppfödareföreningen ett webinarium med Karin Brostam Berglund, kennel Don's. Karin har varit hundägare sedan 1977, började med uppfödning 1989 och är domare för ett antal spanielraser sedan 1999. Uppfödningen har bestått av clumber spaniel, welsh springer spaniel och även en del flatcoated retriever. Korsningsprojektet gällde clumber spaniel och var ett av de första i sitt slag i Sverige.

Rashistoria

Karin beskriver clumber spanieln som en "udda fågel" i spanielgruppen. Rasen fick sitt namn från det exklusiva, engelska godset Clumber Park och hölls endast på ett fåtal gods i området. Clumbern var aristokratins ras och ansågs som den främsta av alla spaniels. Rasen finns fortfarande i det brittiska kungahuset, idag hos prinsessan Anne.

Idag finns inga stora populationer av rasen någonstans i världen. Flest i Norden finns i Sverige där man uppskattar antalet till cirka 200 stycken.. Härifrån exporterar man fler hundar än man importerar. Baksidan med den numerärt lilla rasen är att inavelsgraden idag ligger kring 50%. Rasen har en väl bevarad rastyp, men har blivit något större och tyngre på senare år.

Från uppvaknande till agerande

1985 hade SKK ett stort avels- och uppfödarmöte på SLU. Per-Erik Sundgren var en av föredragshållarna och pratade om avel i små populationer. Clumberuppfödarna blev initialt upprörda över föreläsningen men insåg senare att de behövde bredda avelsbasen i rasen. Man utökade det internationella samarbetet, begränsade aveln på enskilda djur och förlängde generationsintervallet. Vid ett internationellt möte 1990 väcktes idén om ett korsningsprojekt. Åren gick och vid en avelskonferens

Mamma Millie med korsningskullen

2001 där Lennart Svensson deltog, fattades ett beslut om att gå vidare med planerna. Lennart hjälpte klubben och gav råd om hur man skulle göra och tänka. 2002 skickade klubben en ansökan till SKK. Syftet var inte att förändra rasen utan att få mer material att jobba med och att bredda avelsbasen för att kunna vara mer selektiv i aveln.

Vad skulle man korsa med?

Man var enig om att man skulle korsa in en ras med liknande temperament och egenskaper. Det var också viktigt att tiken skulle vara clumber för att kunna prägla valparna att "bli sin ras". Man ville ha en ras med kliniskt friska individer och en ras utan risk att få in en "ny" sjukdom. Liknande storlek var också önskvärt. Färgen var också viktig för att man skulle se på avkommorna som en del i rasen.

Valet föll på en cocker av jakttyp. Han var stor som en welsh springer-hane och vägde närmare 20 kilo. Tiken hade tidigare fått en stor kull utan problem.

Valparna

Kullen föddes i januari 2003 och bestod av tio valpar, fem hanar och fem tikar. "Man kände direkt att det var något annorlunda", berättar Karin. Valparna var betydligt mer aktiva än clumbervalpar. De blev något mindre och lättare - cirka 20-25 kilo - men hade korrekta clumberproportioner. Alla hade svarta nosar från sin far, vilket var väntat då den svarta färgen är dominant. Clumbers har annars brun nos vilket är recessivt. Valparna hade också mörkare ögon och lättare huvuden. Vissa av valparna var orange/vit och vissa var orange roan - en teckning som normalt sett inte ses så ofta hos clumbern. Hälsomässigt hamnade man ungefär på status quo - lite mindre HD men lite mer ED. Hundarna var vitala och levde länge.

Valpar ur generation två. Här ser man de olika färgerna på nospegeln. Tiken till höger blev en av de två som inmönstrades.

Uppföljning

Valpköparna till kullen var entusiastiska och engagerade sig i projektet. Valparna registrerades i X-registret och hälso- och tävlingsresultat fördes in av SKK. Korsningsvalparna kunde inte ställas ut men de första tio åren hade man en speciell klass för dem på rasens Club Show. Klubbens avelsansvariga rapporterade återkommande om kullen.

Det som var exteriört mest annorlunda med valparna var huvudena. De hade klara, fina ögon utan de hängande ögonkanter som clumber kan ha. De hade mer "working temperament" än clumber. För att avla vidare på någon av dem krävdes tillstånd från specialklubben SSRK och SKK.

Clumber spanielklubbens Club Show. Specialklass för korsningarna- de två första ur korsningskullen, följande ur generation två.

Inmönstringen. Två tikar ur generation två ur olika kullar.

I andra generationen fick man både valpar med brunt och svart pigment. Ur den generationen mönstrades två tikar in i Gränna 2008. Domare var Ingmarie Hagelin och Karl-Erik Johansson som gav båda tikarna 1:a i ökl. Den senare var med på webinarier och kommenterade att det inte hade varit några som helst tveksamheter när det gällde priset. Båda tikarna gick sedan vidare i avel.

Positivt?

- Man har sett flera positiva resultat av korsningsparningen. Hundarna har blivit bättre på att para och bättre på att låta sig paras. Clumbern har annars bestått av halvintresserade hanar och tjuriga tikar - nu blev det en väsentlig skillnad.
- Större kullar
- Enklare valpningar - clumber kan ha lite utdragna förlossningar och vara värksvaga
- Vaknare och mer vitala valpar som är duktigare på att hitta i lådan och till spenarna
- Omöjligt idag att se någon skillnad i rastyp efter 3-5 generationer
- Framgångsrika både i utställningsringen och på fältet
- I rasens hemland England har man varit positiv till projektet och importerat hundar

Negativt?

- Inget med själva hundarna
- Mycket motstånd och "fake news", framförallt utanför rasen
- Mycket ryktesspridning
- Motstånd inom rasen, framförallt från USA

Svårigheter?

- Att få till en fortsättning i den lilla populationen. En korsningskull räcker inte utan det skulle behövt upprepas.
- Att utöka rasens numerär - svårt att utveckla en population på cirka tre kullar per år

Enligt Karin är det viktigaste vid en korsningsavel att inte hamna för långt bort temperamentsmässigt. Exteriören återgår snabbt till rasens ursprung. När korsningen gjordes hade man inte tillgång till dagens DNA-teknik och därför vet man inte heller hur den genetiska inavelsgraden hade sett ut hos korsningshundarna. Ett korsningsprojekt är inget att vara rädd för utan det innebär möjligheter. Blir inte resultatet bra är det lätt att avsluta då allt sker med stor kontroll.

Englands vinstrikaste clumber spaniel på jaktprov sedan 1938 går tillbaka på korsningskullen.

Prisutveckling på veterinära tjänster – ett forskningsområde

Svenska Hunduppfödarföreningen har tidigare (nr. 1/2023) skrivit om Vetpris, den digitala tjänsten för veterinära prisjämförelser för såväl veterinärer, kliniker, djurägare som uppfödare. Ett verktyg som ska hjälpa oss att hitta rätt och också hitta prisvärd veterinärvård, över hela landet.

Vetpris startades av Olivia Schell och utvecklingen av verktygets tjänster fortsätter. Nu har ett samarbete mellan Vetpris och SLU (Statens Lantbruksuniversitet) startat. Projektet syftar till att studera prisbildens utveckling inom veterinärvården. Man hoppas att på sikt kunna öka transparensen kring priser och kunna följa trender i prissättning som kanske i sin tur speglar skeenden i omvärlden.

Som uppfödare kan du bidra till forskningen, till tjänstens utveckling och på sikt till en balanserad prisbild för veterinära kostnader. Du gör det genom att gå in på länken nedan och ladda upp ditt kvitto. Både äldre och nyare underlag är av intresse. Du kan lämna dina kvitton anonymt.

Ansvarig för projektet på SLU, professor Agneta Egenvall, berättar:

– Veterinärvårdskostnaderna har ökat stadigt under lång tid, men hur mycket vet vi egentligen inte. För att kunna dokumentera hur mycket har vi valt att samla in kvitton.

Vi passar på att fråga hur vi uppfödare kan bidra till forskningen. Agneta fortsätter;

– Kvitton från hunduppfödare är intressant eftersom denna grupp ofta har mer erfarenhet av att närma sig djursjukvården både vid profylaktisk och mer akut vårdgivning.

Med dom avslutande orden från Agneta uppmuntras uppfödare att rapportera in sina gamla och nya kvitton. Gör det på den här länken:

<https://vetpris.se/slu>

Vad är BSE och hur går det till?

TEXT: VERONICA NILSSON

BSE står för Breed Standard Evaluation och det är ADRK:s (tyska rottweilerklubben) prov (inofficiellt).

Hunden måste vara minst 18 månader. I stora delar finns likheter med ZTP men det ingår ingen skyddsdel (officiellt i Tyskland). ADRK tog fram det här provet för att det med relativt enkla metoder ska kunna gå att genomföra provet likadant över hela världen.

- Hunden beskrivs exteriört stående och i rörelse, inklusive mätning av höjd, längd, bröstdjup och bröstomfång. Dessutom mäts huvudet - skallens längd och nospartiets längd.
- Ögonens färg anges enligt den konstgjorda ögonmallen som har en siffer/bokstavsbezeichnung.
- Hundens vikt anges.
- Därefter kommer test på förarens och hundens samarbete genom att vandra mellan andra förare och hundar som står stilla, cirka 6 – 8 ekipage.
- Sedan är det ett antal funktionärer, cirka tio stycken, som ställs upp som en allé där hund och förare ska

Allgemeiner Deutscher Rottweiler-Klub e.V.
Rottweiler World Family
Breed Standard Evaluation (BSE)

Country, Town:	Sweden, Övergran Bålsta	Date:	16.04.2017
Club:	AfR Upplands LO / Svenska Rottweilerklubben	Judge:	Anton Toni Spindler
Dog's Name	Just Ask Ester	Female x	Chip No: 752098100684953
Titles/Degrees:		Pedigree No:	SE24004/2014
D.O.B./Wurfstag:	15.02.2014	HD: B	ED: UA
Sir/Vater:	Sid Vom Bosnia	JLPP:	
Dam/Mutter:	Just Ask Paula		
Breeder/Züchter:	O'Shea Gerard		
Owner/Besitzer:	Veronica Nilsson, Vallby Håningby 6, 74598 Enköping, Sweden		
Handler/Hundeführer:	Veronica Nilsson		

Height Withers /Widerristhöhe	61 cm	Chest Depth /Brusttiefe	31 cm	Weight /Gewicht	41 kg
Body Length /Rumpflänge	72 cm	Chest Circumference /Brustumfang	83 cm	Eye Color /Augenfarbe	2A
Muzzle /Fang	8,5 cm	Skull /Oberkopf	13,5 cm	Legible chip No /lesbare chip Nr	yes
Bite / Zahnstellung:	scissor				
Mouth pigment:	Brown /dark brown mp, gums partly light brown, soptted				

Overall Appearance / Allgemeines Erscheinungsbild:

Very tall, strong built, alert. Strong head, brown eyes, medium sized ears, little bit throaty. Strong neck and backline, down falling croup. Deep and broad chest, very good fore chest. Over all correct angulated. Little bit soft in the front pasterns. Strong coat, brown markings, little bit muddy on the feet. Fluent movement.

Head Shape /Kopfform	too smal /zu klein	sight-narrow /leicht-schmal	sufficient-strong /ausreich-kraftig	strong-typey /kräftig-typvoll	X	too large /zu groß
Check Bone /Jochbeinausprägung	Lacking /fehlend	Slight /schwach	medium /mittel	distinct /deutlich	X	too strong /zu stark
Bone Strength /Knochenstärke	Fine /feingledrig	sufficient /genügend	medium /mittel	strong /kräftig	X	coarse /gross
Social-General Behavior /Sozial-Allgemeinverhalten	fearful-uncertain-shy /ängstlich-unsicher-scheu	nastrustful-reserved-passive /auftraulich-reserviert-passiv	calm-neutral /ruhig-nicht frei	self-confident-alert /selbstsicher-gutart-aufmerksam	X	too dominant-uncontrollable /zu dominant-unkontrolliert
Reaction to Gunshot /Reaktion auf Schuß	no Reaction /gleichgültig	X sensitive/ empfindlich	shv/scheu	no test/ Nicht getestet		

Comments /Bemerkungen:

Signature Judge /Richter: Anton Toni Spindler

Die ADRK Geschäftsstelle erstellt nach Zahlung der Gebühr von 60 Euro das DIPLOM (Certificate).
 The ADRK head office sends after the payment of 60 Euros the DIPLOMA (Certificate) back.

passera igenom. När ekipaget går in i allén kommer ett rasslande ljud som består av petflaska fylld med makaroner eller små stenar bakom hunden.

- Nästa del består av att funktionärerna ställer sig i en ring och hund och förare står i mitten. Samtliga, på en given uppmaning, rör sig in mot föraren och hunden, stannar cirka fem sekunder och backar ut igen.
- Detta upprepas, men då med något snabbare gång in mot ringens mitt, där föraren och hunden befinner sig och sen backar ut igen.
- Sist är det ett skottprov.

Provet bedöms som godkänt eller icke godkänt. Samtliga provresultat skickas till Tyskland. Vill man köpa ett diplom från Tyskland med hundens resultat så görs detta genom domaren Yvonne Brink.

Från en av deltagarna:

Igår var vi och gjorde BSE-provet på Lexi i Enköping (BSE är tyska rottweilerklubbens ADRK:s prov, utan skyddsdel. Med skyddsdel heter testet ZTP). Vi visste inte alls vad det var för test från början, men vi kände liksom att "det där borde vi göra". Sen att det var självaste Yvonne Brink som var domare gjorde inte saken mindre intressant! Yvonne är, i mina ögon, den absolut bästa men också vassaste och strängaste, där går man efter vad boken säger och inget hittepå eller förfinande eller "jag tycker". Nej, det är rasstandard både mentalt och exteriört, sen spelar det ingen roll vem som äger vad!

Vi var såklart nervösa, men det skulle ge oss ytterligare ett tydligt riktmärke om vad vi har i kopplet. Och Lexi gjorde det med bravur. Hon är helt enkelt "one of a kind". Hon både ÄR och ser ut som en rottweiler. Hon är självsäker och stark. Tålmodig och snäll. Social och stabil. Vår fina flicka, jag är så stolt att jag spricker!

Mycket bra ordnat av Veronica och Yvonne. Även ett stort tack till alla funktionärer, utan er hade inget av detta varit möjligt! Och till alla oss som var där med våra hundar - BRA JOBBAT!

Det är en ynnest att ha fått träffa så fina människor och riktiga kultfigurer i denna (idag) - väldigt stora - rottweiler-värld! Att få se och ta del av historien, att bidra till en bättre avel och hälsa, att för sig själv göra rätt, det är tacksamt och jag känner mig välsignad!

Till alla er som funderat på vad BSE är, ta kontakt med Veronica, fråga fråga fråga. Ni kommer inte att ångra er efter testet, för oavsett hur det går så har man kul, träffar folk och ni har ytterligare en hint om vad ni har i kopplet.

Ut och ha kul! Ni kommer inte att ångra er!

Marjo med Lexi

HUNDENS BIDRAG

till högre livskvalitet hos äldre

av *Monika Wahlstedt för Svenska Hunduppfödareföreningen*

Sälja valp till äldre – vågar man det?

För några år sedan sålde jag en valp till Sigge som då planerade gå i pension. ”Vågar du sälja till mig som börjar bli gammal?” undrade Sigge. Jag uppfattade honom som stark, alert, med hög energi och ett hjärta som klappade för hund. Självklart vågade jag sälja till honom. Det visade sig snabbt att valpen inte kunde fått ett bättre hem. Siggas ålder var inget jag reflekterade över.

Många år senare återkom Sigge och köpte valp nummer två, av samma ras. Jag visste vilket bra hundliv Sigge erbjöd, så jag tvivlade inte en sekund. Vid ett besök hos Sigge några år senare började vi prata om ålder och hundägande. Sigge berättade hur viktig hunden varit och ännu var för ett aktivt liv och för rehabilitering efter en

operation. Plötsligt blir Sigge allvarlig, ser mig i ögonen och säger;

– Lovar mig att, om jag överlever min hund, så måste jag få köpa ytterligare en hund av dig. Så dags kan jag nog bli bra husse åt en pensionärshund från din kennel. För utan hund, inget bra liv!

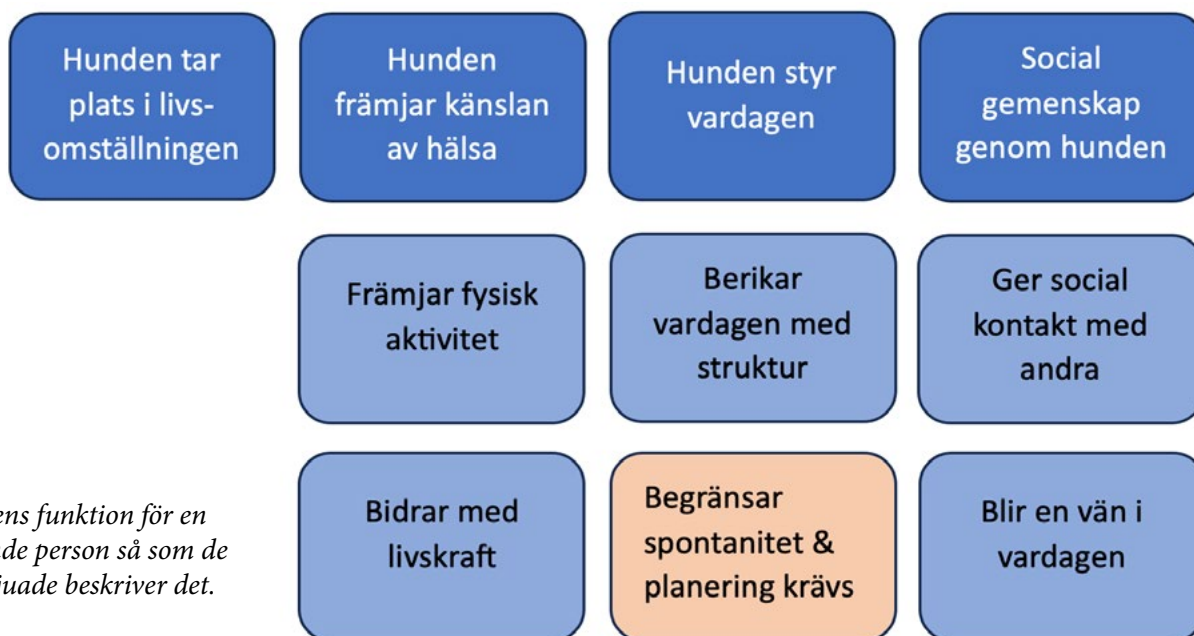
Sigge berättade vidare att han hade jämnåriga bekanta som blivit nekade valpköp på grund av sin ålder.

Åren har gått. Sigge och hans kompis har det bra. Jag har haft ytterligare kullar. Någon äldre valpköpare har jag avrått från rasen. Då har jag bedömt, utifrån valpspekulantens beskrivning av den egna fysiken, att en valp av min ras nog skulle vara mindre lämplig. Då har jag lotsat vidare till annan, nättare ras. Men ålder i sig, har inte varit avgörande för vem jag slutligen sålt till.

Uppfödare tänker olika om valet av valpköpare. Några vågar sälja till äldre och andra avstår då man oroas för att risken för att valpen skulle förlora sin människa ökar med ökande ålder hos ägaren.

Jag är själv i gränslandet mellan yrkesverksam och pensionär. Skulle någon våga sälja en valp till mig, eller skulle jag betraktas som för gammal att ha hund? Skulle en uppfödare bedöma att jag, som är närmare livets slut än början, rent av skulle vara olämplig att skaffa hund? Mina egna erfarenheter talar för att det är valpköpare som är mitt i livet som oftare bjuder på osäkerheter. De drabbas i större omfattning av livshändelser som gör att en valp behöver få nytt hem eller, i värsta fall, rent av avlivas av oklara orsaker. Anledningarna kan vara allt från ändrade livsvillkor i form av skilsmässa, ändrat boende, nyfödda barn, nytt arbete, nya arbetstider och så allergi.

Med dessa tankar i huvudet läste jag med behållning ett examensarbete från Sahlgrenska akademien, institutionen för neurovetenskap och fysiologi arbetsterapi. Arbetet

Hundens funktion för en äldre person så som de intervjuade beskriver det.

skrevs våren 2023 av Kim Ryttersson och Hannah Gonzalez Lahtinen i slutet av arbetsterapeututbildning. Länk till arbetet i sin helhet finns mot slutet av artikeln. I sitt arbete närmar dom sig ämnet från det andra hållet, inte hundens utan den äldres perspektiv.

När är man äldre?

Ryttersson och Gonzales Lahtinen inleder sitt arbete med att beskriva den stora gruppen äldre. Det är en grupp som ökat och fortsätter öka. Antalet friska levnadsår efter 65 år för kvinnor i Sverige beräknas vara 16,6 år och för män, 15,9 år. I Sverige finns, med den gamla pensionsålder som avstamp, runt 2,5 miljoner pensionärer.

Författarna beskriver vidare vad pensionering innebär för en människa. Det är en transition, en livsförändring med stora omställningar på relativt kort tid. Något som kan skapa bekymmer i tillvaron. Avsaknad av arbete kan leda till brist på rutiner, struktur, socialt sammanhang och kan skapa upplevelse av tomhet. Studier visar att djur har en fin inverkan på hälsan. Isolering minskar och nya sammanhang skapas, isolering bryts. Hälsan och välbefinnandet ökar om man delar livet med ett djur förklarar författarna.

Studiens upplägg

Syftet med studien var att undersöka hundens betydelse så som de intervjuade skriver den för den egna hälsan och välbefinnandet. Man har intervjuat personer som varit pensionärer i minst ett halvår och som skaffat hund i anslutning till pensioneringen. När man analyserade

intervjuerna kunde man till slut hitta fyra kategorier och sex underkategorier av svar.

Hundens funktion för en äldre person så som dom intervjuade beskriver det.

De positiva svaren om hundens betydelse i övergången till pensionärliv fanns inom fyra huvudkategorier. Några av dem med mer specificerade underkategorier. Tabellen ovan är en återgivning av hur Ryttersson och Gonzales Lahtinen illustrerar sina resultat.

De intervjuade beskrev hundens betydelse ur olika perspektiv:

Positiva hälsoeffekter som; ökad rörelser, struktur i vardagen och social gemenskap med andra genom hunden. Hunden främjar känslan av friskhet och välbefinnande. Endast en aspekt kunde uppfattas som negativ. Det beskrevs som en bundenhet, ett ansvar och att det kräver planering.

På samma sätt som ett arbete bjuder livet med hund svar på grundläggande psykiska behov (av doing, being, belonging, becoming). Ryttersson och Gonzales Lahtinen avslutar sitt arbete med slutsatsen att hunden hade en betydelse för upplevelsen av hälsa och välbefinnande hos deltagarna och hade en inverkan på transitionen från yrkesverksam till pensionär. Hunden upplevdes bidra till positiva hälsoeffekter som ökad rörelse och social gemenskap med andra men kunde också påverka vardagen genom begränsningar i form av krav på ökad planering och ett visst undvikande av social kontakt.

Genom resultatet kunde de se att hunden tillför ett aktivitetsmönster genom ansvar och struktur, en identitet som hundägare och en social tillhörighet till andra hundägare. Man konstaterar att deras examensarbete kan inspirera till fortsatta studier om hundars påverkan av människors välbefinnande vid pensionering men också i andra transitioner i livet. Utan att författarna skriver det tolkar jag vad det skulle kunna betyda som, vid hastig förlust av livskamrat, när barn flyttar hemifrån eller kanske en förändring från tvåsamhet till ensamhet.

För med examensarbetet i ryggen är det ingen tvekan. Säljer vi en valp till en äldre bidrar vi till ett aktivt, rikt liv och det är en insats för hela samhället. Även om de, liksom andra hundägare, stundtals kommer uppfatta sig som låsta då de måste planera sitt liv utifrån ansvaret för en hund.

Studien i sin helhet hittar du här: <https://hdl.handle.net/2077/75991>

En uppfödare avslutande reflektioner

Det blir fler äldre i Sverige. I snitt lever dom ett aktivt liv drygt 15 år efter pensioneringen. Många skulle kunna få en fin omställning från aktivt yrkesliv till aktivt pensionärliv tillsammans med en hund. Den aspekt som de intervjuade lyfte som det negativa var begränsningar som uppstår då man ska tillgodose en annan varelses

behov. Gissningsvis kan många nya tjänster komma att utvecklas för att matcha gruppens behov i det här avseendet.

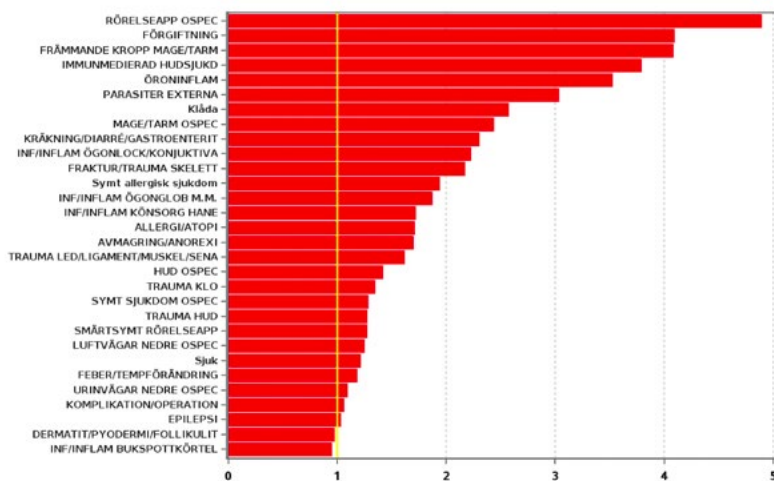
Doggywalker, vid tillfällig sjukdom. Drop in hunddagis med digital bokning för att minska stressen när man utträttar ärenden eller går på läkarbesök. Juridisk kompetens för att förbereda för hundens fortsatta liv i händelse av ägarens frånfalle. Kanske utvecklar försäkringsbolag en särskild försäkring för äldre till vilken man kopplar veterinärer som åker hem för underhållsbehandling och profylax. Listan kan göras lång och bara fantasin sätter gränser. Helt klart finns här möjlighet för nya tjänster att utvecklas. En ny stor marknad öppnar sig.

Vi uppfödare kan behöva fundera på hur vi informerar äldre köpare om vanliga, realistiska utmaningar så att de kan planera för sin hunds bästa, även om det värsta skulle hända. Här ser jag en möjlighet för SKK att stötta med info och kanske till och med samarbete med de stora pensionärsorganisationerna.

Statistik från Agria

SHF har tagit del av statistik från Agria där "labradoodle" presenteras som en ras. Det ser vi som positivt, då det blir möjligt att jämföra dem med övriga hundar. Vi har fått tillstånd från Agria att publicera statistiken och presenterar här två av flera bilder som ingår. Statistiken i sin helhet finns på hemsidan: <http://svenskahunduppfodareningen.se> - under "nyheter".

Diagram 6: Relativ Risk Morbiditet för Specifika Orsaker (Nivå 1)
– Labradoodle jämförd med Alla Raser 2016-2021

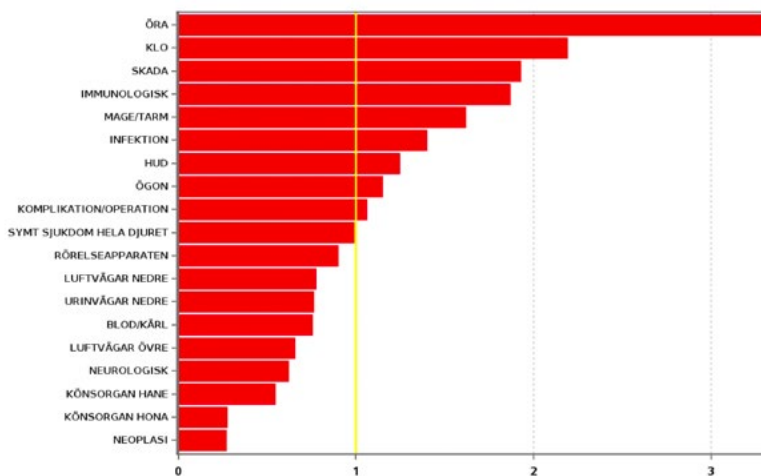

Notera: Sällsynta diagnoser med hög Relativ Risk kan uppträda i detta diagram. Jämför därför med föregående diagram för att avgöra dels hur vanlig diagnosen är, dels dess Relativa Risk. Finns diagnosen dels i både diagram 5 och 6 är det extra viktigt att titta närmare på diagnosen. Kategorier visas endast om minst 8 stycken djur haft diagnosen.

Agria

Informationsklass: K1

Diagram 4: Relativ Risk Morbiditet för Generella Orsaker (Nivå 3)
– Labradoodle jämförd med Alla Raser 2016-2021

Tolkning: Den gula linjen är baslinjen för risken hos Alla Raser; Om den röda stapeln sträcker sig till höger om den gula linjen har rasen en ökad risk jämfört med Alla Raser. Om den röda stapeln sträcker sig till 2 betyder det att risken i rasen är dubbelt så hög som för Alla Raser

Notera: Kategorier visas endast om minst 8 stycken djur har haft diagnosen.

Agria

Informationsklass: K1

BILDER • BILDER • BILDER!

Redaktionen behöver ständigt bilder till tidningen för att illustrera och fylla ut olika artiklar. Kanske kan du bidra med:

Bilder på hundar med andra djur, bilder på hundar i stan, bilder på hundar på resa, bilder på hundar som tränar eller tävlar, bilder på hundar hos veterinären, bilder på hundar som borstas/klippas/trimmas, bilder på hundar som leker, sover eller äter, bilder på hundar som arbetar, bilder med hundar i grupp, bilder på valpar i olika åldrar...

... eller något annat till vår bildbank?

Bilderna behöver INTE vara högupplösta, men ha god skärpa och färg.

Skicka till: redaktor@svenskahunduppfodarforeningen.se

Ska fotografens namn stå med? Döp i så fall bilden med fotografens namn eller lägg in namnet i bilden!! Tusen tack på förhand!

Mentorer

Nedanstående medlemmar som anmält intresse för att bli mentorer har godkänt att vi lägger ut deras namn och mailadresser. Välkommen att ta kontakt med någon av dem:

Pia Nilsson, Mörrum, zhinzimbas7@gmail.com
Vi, jag Pia och min man Nils-Åke, har sedan 2005, uppfödning av rasen shetland sheepdog. Vi föder upp 1-3 kullar/år i en liten familjekennel.

Eva Zittorin, Fjälkinge, rantafej@live.se
Slovenský kopov, nederlandse kooikerhondje, golden retriever

Ingrid Kruse, Bräkne-Hoby, inka@wiitch-hoos.se
Grosser schweizer sennenhund

Helene Björkman, Sandviken, helene@barecho.com,
springer spaniel

Christina Strandberg, Enköping, 0760-195798, dobguns@hotmail.com. Kennel sedan 1989. Dobermann och dansk svensk gårdshund. Varit engagerad i SKK, SBK & rasklubbar. Utställningar, mentalsektorn, tjänstehund. Utb. testledare, utställningsansvarig.

Jenny Nilsson, Årsunda, jenny@barecho.se, springer spaniel

Lena Bertilsson, Mörrum, busalizas@yahoo.se, släthårig foxterrier

Susanne Ekstedt, Uppsala, susanne@uniquedogs.eu
Uppfödare av labrador retriever sedan 1988, driver hunddagis sedan 2010. Diskuterar och delar gärna med mig av mina erfarenheter kring avelsfrågor och är gärna stöd i samband med förlossningar.

Anette Nielsen, Örbyhus, lomenos@hotmail.se, kennel Lomenos. Chihuahua. Född och uppväxt med hundar och uppfödning, olika raser stora som små. Under eget prefix har jag fött upp chihuahua sedan 1982 och dessförinnan varit "lärling" i kennel som jag ärvde. Jag har gått uopfödarutbildningen två gånger samt utbildning i fördjupad genetik. Jag agerar mentor i dag till några nya i rasen jag föder upp.

Ulrika Lundqvist, ulrika.norling@hotmail.com, kennel Lambington. Med 31 kullar i bagaget och flera raser har jag tills idag varit mentor till flera uppfödare. Jag har gått uppfödarutbildningen två gånger, senast förnyat 2020 och har utbildning i mentorskap sedan tidigare tjänst i Svenska Kyrkan.

Terrier brasileiro

- *ur mitt perspektiv*

av Annika Eriksson Zoli-Dares kennel för Svenska Hunduppfödareföreningen

Foto där ej annan anges: Annika Eriksson

FOTO: ÅSA LINDHOLM

Tänk dig värme, tänk sol och pigga muskler, hög energi, glittrande ögon och Copacabana. Visst svänger det? Den känslan har du varje dag när du lever med en terrier brasileiro, en ras man aldrig har tråkigt med.

Rasvalet

Jag hade funderat en tid och blivit alltmer övertygad om att jag nog hade valt fel ras. Ja, du läser rätt. När mitt hundliv började så var det med en golden retriever och en jack russell terrier. Men det kändes inte rätt. Jag sökte vidare. I terriergruppen fann jag mig tillrätta i mitt rätta element. Tre kullar senare valde jag bort den engelska raggiga mot den brasilianska smidiga varianten. Den som var mer högbent och hade med minimal pälsvård. Nu, snart 12år senare, har jag barnbarn i min kennel efter min första och andra tiklinje. Jag hoppas kunna sammanlänka dem en gång i framtiden. Tiden får avgöra om jag gör det eller inte.

Historik

Terrier brasileirons ursprung är oklart. Det som oftast nämns är att de brasilianska studenter som i slutet av 1800- och i början av 1900-talet studerade i Storbritannien och Frankrike, vid sin återkomst till hemlandet förde med sig hundar av foxterriertyp. Dessa korsades sedan med lokala små hundar som fanns vid gårdarna på den tiden.

En annan teori om rasens ursprung är att såväl jack russell terriers, parson russell terriers och foxterriers togs med tillbaka till Brasilien från Europa i början på 1900-talet. De skulle då betraktas som förfäder till dagens brasileiros. Ytterligare en annan teori är att rasen härstammar från de spanska raserna, ratonero bodeguero andaluz och terrier valencia och att de fördes med till Brasilien på fartygen under iberiska unionen (1580-1640).

Den oklara bakgrunden till trots så vet vi att rasen godkändes internationellt 1964. 1994 var rasen representerad på World Dog Show för första gången och röntede stort intresse från allmänheten. I Finland väcktes intresset och det var dit importen till Europa började. 2007 fick rasen utställningsrätt i hela Norden när Nordiska Kennelunionen godkände rasen och det var också då den kom till Sverige.

Rasens historia i Sverige

Den första importen 2007 var en hane vid namn Braslight's Bem Famoso. Han importerades från Finland. Det var också samma år som rasen kunde börja registreras i Svenska Kennelklubben.

Under de följande tre åren tog uppfödningen i Sverige fart då det importerades 14 individer och föddes 50 valpar fördelat på sju kullar. En uppfödare med kennelnamn hade sex av dessa kullar och en kull föddes utan kennelnamn. Uppfödningen har sedan dess ökat successivt. Mellan 2010 och 2022 importerades 80 hundar. Det föddes mellan 3 till 19 kullar varje år och

totalt 578 valpar i Sverige. Antalet aktiva uppfödare under dessa år har varierat mellan 7 till 14 och därtill har ungefär 4 uppfödare utan kennelnamn varit aktiva.

Idag 2023 finns 18 registrerade uppfödare varav 15 kan betraktas som aktiva då de haft en valpkull någon gång under de senaste 5 åren.

Rasklubben beskriver i RAS att den genomsnittliga inavelsgraden har legat på 1,7% sett till alla födda kullar i Sverige. Från och med 2014 är genomsnittet 0,7% vilket är, konstaterar man, positivt för rasen. Man strävar i klubben efter att hålla inavelsgraden under 1 % för att hålla nere förlusten av den genetiska variationen. Av samma anledning önskar man att andelen hanhundar som används i avel ökar.

Importer till Sverige fortsätter ännu i och med att det blivit allt enklare att importera. Importerna kommer från rasens ursprungsland Brasilien men även från Finland, Norge och Polen.

Utseende

Rasen ska vara mellan 33-40cm hög där tikarna bör ligga mellan 33-38cm och hanarna något högre 35-40cm. De ska ge ett smidigt kurvigt kvadratisk intryck i både stående och rörelse. Vikten ska ligga runt ungefär 10kg med acceptans för vikt både under och över. Pälsen är slät och kort utan underull och betraktas som mycket lättskött. Rasen kan födas med lång, stubb, kort eller avsaknad av svans. Alla svansarna är tillåtna att para med varandra i Sverige. Arvsgången är något otydlig. Det enda man vet med säkerhet är att två långsvansade individer endast ger långsvansade valpar. I Finland är det inte tillåtet att para stubbans med stubbans.

Färgen är alltid trefärgad, det vill säga vit med svarta, bruna, blå eller isabellafärgade fläckar samt så kallade tantecken (rödbruna markeringar). Färgerna önskas vara så rena som möjligt. Blå är en diluterad svart. Isabella är en diluterad brun dvs utspädd. Eftersom färgerna önskades vara så rena som möjligt innebär det att man vid avel med diluterade riskerar att få väldigt bleka färger. Färgvariationen är en rolig del av rasens identitet och alla har sina färgpreferenser inom rasen. Jag personligen vurmar de diluterade färgerna bäst, dvs blå och isabella. För egen del skulle jag inte para en isabellafärgad med blå utan hellre med svart eller brun.

I ansiktet ska det finnas tan-färg runt nosrygg, öronkanter och prickar ovanför ögonen. Om det finns vita partier ska de vara så symmetriska som möjligt. Rasstandarden beskriver inte så detaljerat om teckningen på hunden. Men s.k. tics eller småfläckar i det vita är inte önskvärt. Det står inget heller om övertecknat men de så kallade täcken av färg som kan gå från huvud ner över ryggen till svans är inte önskvärda.

Upprättstående öron betraktas enligt rasstandard som diskvalificerande fel.

Mentalitet

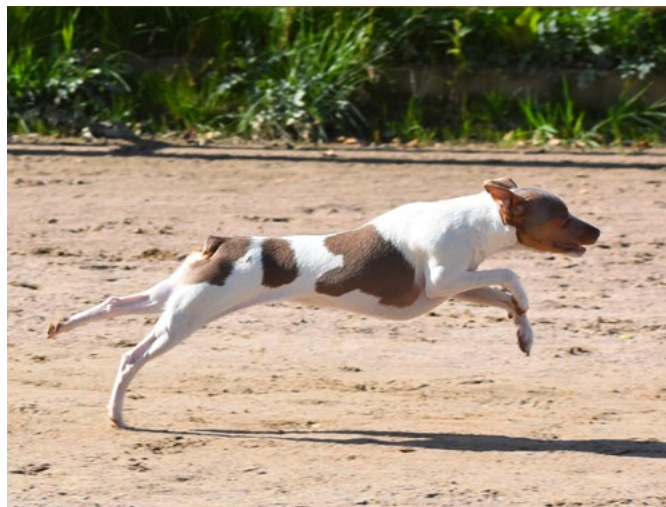
”Terrier brasileiro är en medelstor terrier som i sitt hemland Brasilien framför allt är uppskattad som sällskapshund. Den respekteras också högt som jakt- & vakthund och används till att valla boskap. Av naturen är det en nyfiken, glad och lättlärd ras som är fylld med energi. Rasen har en lekfullhet som håller i sig även på äldre dagar. Då rasen är följsam, aktiv och gillar att jobba lämpar den sig för hundsporter som agility, lydnad och viltspår. I Sverige nyttjas rasen framför allt som sällskaps-

hund men den används också inom olika hundsporter.”
(citrat från avsnittet generellt om rasen, ur RAS, STBK)

Det är en alert personlighet som mot främmande personer kan vara försiktig och observerande. Den är försiktig att närma sig nyheter och observerar gärna en stund först. Självständigheten gör att de emellanåt gör som dom själva vill, som om dom inte hörde. Dessa drag gör att en tidig och omsorgsfull socialisering är nödvändig. Samtidigt behöver de en tydlig ensamhetsträning för att må bra. En hund kan inte följa med hela tiden överallt.

Som inledningen beskrev finns tankar om att flera olika raser varit med i utformandet av brasilieron. Användningsområdet och mentaliteten är relativt lika

foxterrierna men den har mer påhittighet och energi. Som om de hade inbyggda studs mattor i trampdynorna. Rasen gillar liksom sina anfäder sällskap av andra hundar men klarar också att leva som ensamhund. En terrier brasileiro som får vara nära sin familj och flock är en lycklig brasse.

Mentaliteten följs upp

Minst en gång om året anordnar Svenska Terrier Brasileiroklubben BPH (Beteende – och Personlighetsbeskrivning Hund) hos godkänd arrangör. Klubben strävar efter att få så många hundar beskrivna att man får till en tillförlitlig rasspindel för att kunna följa upp rasens utveckling ur olika perspektiv över tid. Många uppfödare är engagerade i detta och två har redan fått minst ett BPH diplom. Diplom får man som uppfödare när man har minst fem hundar med ens kennelnamn som gått BPH.

Fram till november 2023 har 74 hundar genomfört BPH. Testledare har avbrutit tre. Av dessa 74 hundar är 16 importer. Sedan BPH introducerades 2012 har det inte gjorts några MH utan BPH har helt tagit över. Det man hittills kan uttolka av BPH är att rasen inte överdrivet är förtjust i främmande personer eller att leka med dem. De flesta är trygga med momenten men behöver ibland mer stöttning i vissa av dem från sin ägare. Detta för att de är försiktiga med nyheter men också för att dom ibland bara struntar i att göra sånt som de själva inte vill göra? Jag själv genomför mentalbeskrivning valp (MV enligt SBK)

med mina valpar. Det gör jag för att jag är nyfiken att se om valparnas beteende som valp stämmer överens med hur de utvecklas som vuxna. Redan vid en mentalbeskrivning vid 7-8 veckor kan man se att valparna är påhittiga, kavata och nyfikna på vad livet har att erbjuda.

Att leva med rasen

En slogan för rasen skulle helt klart kunna vara; – välj en ras med fart, terrier brasileiro såklart!

Väljer man att dela sitt liv med en brasileiro ska man vara försedd med mycket humor och tålamod. En brasileiro kan ta ut svängarna och driva sin ägare till vansinne med sina upptåg. En brasileiro skulle, om den fick möjlighet välja en glad ägare som har förmåga att skratta åt mycket av de tokigheter som kan hända i sällskap med en brasse. I hemlandet Brasilien bor de överallt, på stora gårdar där en massa hundar hjälper till i det dagliga arbetet med att t.ex. fånga småvilt och valla ihop kor. Men de lever även i lägenheter mitt inne i stan.

Rasen är med andra otroligt följsam och anpassningsbar. Den gör allt ägaren ber om. Det är en mjuk hund, inte en typisk terrier med andra ord. Det är en aktiv och mångsidig ras, man kan göra allt från att träna agility, där den är väldigt framgångsrik, till att viltspåra, träna freestyle eller lydnad. Rasen är lättlärd, nyfiken och fylld med energi, med en lekfullhet som finns kvar även på äldre dagar. Vill du ha en alert och livlig följeslagare som har lika lätt att träna som att varva ner och sova under täcket så kan detta vara en ras för dig.

Rassjukdomar

Terrier brasileiro är i allmänhet en frisk ras, dock har ärftliga sjukdomar påträffats. Det finns inget hälsoprogram för rasen men det finns en för rasen specifik genetisk sjukdom som heter Mucopolysaccharidosis och kallas MPS. Den är en metabolisk sjukdom som påverkar skelettet.

Typen av MPS som finns hos rasen är känd för att orsakas av en mutation i en gen (GUSB). Hos terrier brasileiro yttrar sig sjukdomen som en allvarlig missbildning, skelettdysplasi där valparna inte kan gå ordentligt på grund av deformerade ben och leder. Drabbade valpar måste avlivas. Eftersom man är tvungen att avliva en sjuk valp relativt tidigt innebär detta att en valpköpare aldrig kan få en sjuk valp, en vuxen hund kan heller aldrig insjukna i MPS. Sjukdomen ärvs på ett autosomt recessivt sätt. Enda gången man kan få drabbade valpar är när man parar två hundar som bär på MPS-genen.

Inför registreringen finns inga hälsokrav men klubben rekommenderar att avelsdjuren bör vara ögonlysta och patellaundersökta före avel. Självklart ska man avstå från att para två bärare av MPS genen.

I RAS beskriver klubben att cirka 10 % av de ögonlysta hundarna har någon form av distichias och att ca 5% drabbats av patellaluxation av någon typ.

Det är en ras med kort päls och flera av dem uppskattar täcke när de vistas ute länge i kyla. Även snöskor på tassarna uppskattas.

Blir du sugen att dela ditt liv med en terrier brasileiro? Mer information hittar du på rasklubbens hemsida. www.terrierbrasileiroklubben.se/

FAKTARUTA

FCI-klassifikation	Grupp 3, sektion 1
FCI-nummer	341
Standard	fastställdes 20220514 av FCI, 20230215 av SKK:s standardkommitté
Ursprungsland	Brasilien
Helhetsintryck	Rasen ska vara av medelstorlek, smäcker och välbalanserad med fast men inte tung kroppsbyggnad. Kroppen ska vara kvadratisk med kurviga linjer.

Röster om terrier brasiliéro

Anette Almquist:

Jag valde terrier brasiliéro på ett väldigt udda sätt. På en utställning för tolv år sedan satt en liten brun TB valp och skrek. Jag blev kär i skriket och bestämde mig för att en sån ska jag ha en dag.

Det är en uppfinningsrik alert och blixtnabb hund. En typisk händelse med Thor. Han stal aldrig något och bjöd man honom på godis på hemmaplan så tog han försiktigt. Men, när vi tränade var han så taggad att han högg mig i fingrarna så blodet rann. Han älskade att träna trix och rallylydnad. Han var toksäker i spåret tills han blev huggormsbiten i spåret. Då slutade han spåra.

Vad som är viktigt att veta för någon som vill skaffa en TB är att man bör ha hundvana. Det är ingen nybörjarhund. Det är en ganska krävande hund som behöver stimulering för att må bra. Den har också lätt till skall i vakten. Där bör man lära hunden att nu är det matte eller husse som tar över. Ibland får man dela av så dom inte kan sitta i ett fönster och vakta hela dagar, det kan bli ett stressmoment annars. Så behöver man lära valpen att koppla av och sova. Det är något som många glömmer, att valpar och unghundar behöver sova upp till 18-20 timmar om dygnet.

Jag anser att den angelägnaste hälsofrågan som man kanske borde kolla upp är osäkerheten, klåda och hoppkasteg.

Men den största missuppfattningen om rasen är att den skulle vara en soffhund för nybörjare. Ska man skaffa ytterligare en hund till flokken brukar jag vänta tills dom andra har passerat minst två år, gärna att de är hela tre, fyra år. Då har dom passerat det värsta hormonstadiet och man har en bra lydnad på hunden. Det är en superhärlig ras som är nära, gärna under skinnet på en. En arbetskompis som kan jobba länge och den bangar inget väder. Allt som behövs är en tröja på om det är kallt.

Maggan Danielsson:

Maggan bor på Alnön utanför Sundvall. Hundintresset började redan när hon var liten, men tyvärr fick hon aldrig någon egen hund. Ofta gick hon ut med grannarnas hund och fortsatte drömma om en egen. Maggan berättar att först när hon var 50 år och sonen skaffade en Jack Russel-valp från kennel Zoli-Dares vaknade hundintresset igen. Så småningom frågade uppfödaren Annika om Maggan kunde tänka sig att låta 4,5 åriga jack russel-tiken Doriz komma och bo som avelspensionär. Maggan beskriver en underbar tid tillsammans med Doriz och sonens hund Chuck.

Under tiden bytte Zoli-Dares hundras till terrier brasileiro, förklarar Maggan. Så när Doriz gick bort blev Zid genast en kär följeslagare i mitt liv fortsätter Maggan. Zid är snart 9 år och på söndag hämtar Maggan en valp från Zoli-Dares kennel. Det kommer bli mycket

Röster om terrier brasiliéro

spännande då jag aldrig haft valp tidigare men jag vet att jag har bra support från Annika så jag är ändå lugn, säger Maggan.

Maggan berättar att hon arbetar som lärare. Zid har fått följa med på många friluftsdagar både i skidbacke och på badstrand. Han har genast blivit en bra vän med många barn. En rolig sak som Zid gjorde för ett tag sedan var när han fick följa med sin dagmatte och hennes barnbarn på ett konditori. Zid satt fint på golvet bredvid dem. När de ätit lite av sina bakelser behövde barnbarnet gå på toaletten. Då tog Zid sin chans. Han hoppade upp på bordet och smaskade i sig resterna. När de kom från toaletten så satt Zid på bordet med gräddor runt nosen, beskriver Maggan målande.

Enligt mig kan en TB alltid vara med både i skogen och i stan. Hundrasen är barnvänlig, vill vara med, lär sig olika saker snabbt. Tränar gärna agility, viltspår och leka. Men även ligga i soffan och slappa passar den. Huvudsaken är att den får vara med, avslutar Maggan.

Camilla From:

Camilla bor 5 mil norr om Umeå med man och son och familjens tre brassar. MultiCh Sofale Tico Taco da Silva 11 år, SE UCH Lacrimale Pelé 3 år och Pirunsaren Bun 1,5 år. Camilla berättar att från början hade dom rottweiler och ville ha en mindre hund med arbetsvilja. På en utställning gick det förbi två brassar och dom hade så härlig attityd att Camilla började undersöka allt om rasen.

Camilla berättar att terrier brasiliéro är uppfinningsrik, alert och blixtsnabb. Jag kan komma ner i köket, säger Camilla. Då står det en brasse på diskbänken och kollar vad vi har där. Lika snabbt hoppar dom ner igen.

Skaffar man en TB är det jätteviktigt att miljö- och ensamhetsträna dom, säger Camilla. Hon fortsätter och beskriver att den träningen måste vara en helt naturlig grej i vardagen. Både att bli lämnad och att få följa med och se olika saker som marknader, utställningar, hästtävlingar mm är bra.

Kring hälsan tänker Camilla att det verkar som om det finns många hundar som drabbas av allergi. Det är något man behöver komma tillrätta med i rasen menar hon.

Den största missuppfattningen om rasen är nog att det skulle vara en lämplig förstagångshund. Camilla menar att man behöver ha lite hundvana om man ska få en trevlig och väluppfostrad brasse.

Ska man utöka flocken med ytterligare en brasse är det lämpligt att vänta tills den tidigare är 2-3 år gammal.

Något annat som är viktigt att tänka på är att många hundar är väldigt nära släkt med varandra. Avelsbasen är liten så det är viktigt för rasen att vi tänker på att vidga vyerna i möjligaste mån.

VITLÖKENS KENNEL TILLÖNSKAR ALLA EN GOD
JUL OCH ETT GOTT NYTT ÅR

God Jul önskar
Kennel Bod Khyi

från Monika och de tibetanska mastifferna

Kennel Follow önskar
God Jul och Gott Nytt År!

Eva & Leif Engvall
Hjärupsvägen 21, HJÄRUP
Tel: 0705-460407
follow@bahnhof.se - www.kennelfollow.com
Valpar planeras våren 2024

Kennel Piece
önskar alla hundvänner en riktigt
GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR!

UPPFÖDNING AV DANSK-SVENSK
GÅRDSHUND I LITEN KENNEL

*God Jul
och
Gott Nytt År!*

Önskar Fredrika och Lotten Rönquist!

*When you wish upon a star,
your dreams come true...*

Old Smuggler's

BEARDED COLLIE
Charlotte Laning Vrethammar

www.oldsuggler.se
charlotte@oldsuggler.se

*God Jul önskar vi på
MerryMac*

Merry Christmas

*Zoli Dares Kennel
We plan puppies-2024*

WWW.ZOLIDARESKENNEL.SE

Gott nytt år
önskar SHF